

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ
ÚSTAV FINANČÍ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT
DEPARTMENT OF INFORMATICS

HODNOCENÍ EXTERNALIT

THE EVALUATION OF EXTERNALITIES

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

VERONIKA ACLEROVÁ

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

ING. JIŘÍ LUNÁČEK, PH.D., MBA

BRNO 2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Aclerová Veronika

Daňové poradenství (6202R006)

Ředitel ústavu Vám vsouladuse zákonem č. 111/1998 o vysokých školách, Studijníma
zkušebníma řádem VUT v Brně a Směrnicí děkanapro realizaci bakalářských
studijních programů zadává bakalářskou práci s názvem:

Hodnocení externalit

v anglickém jazyce:

The Evaluation of Externalities

Pokyny pro vypracování:

Úvod

Vymezení problému a cíle práce

Teoretická východiska práce

Analýza problému a současná situace

Vlastní návrhy řešení, přehled návrhů řešení

Závěr

Seznam použité literatury

Přílohy

Podle § 60 zákona č. 121/2000 Sb. (autorský zákon) v platném znění, je tato práce "Školním dílem".

Využití této

práce se řídí právním režimem autorského zákona. Citace povoluje Fakulta podnikatelská Vysokého učení
technického v Brně. Podmínkou externího využití této práce je uzavření "Licenční smlouvy" dle
autorského zákona.

Seznam odborné literatury:

FRANK, Robert. H. Mikroekonomie chování. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1995. ix, 765 s. ISBN 80-205-0438-9.

MOLDAN, B. Akol., Ekonomické aspekty ochrany životního prostředí, Praha: Karolinum Praha, 1997. ISBN 80-7175-060-3

SAMUELSON, P. A. A. NORDHAUS, W. D., Ekonomie, 13. vyd., Praha: Nakladatelství Svoboda, 1991. ISBN 80-205-0192-4

ŠAUER P., akol. Autorů, Základy ekonomiky životního prostředí, 1. vyd., Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1996. ISBN 80-7079-890-4

VARIAN, Hal. R. Mikroekonomie: moderní přístup. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995. 643 s. ISBN 80-85865-25-4.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jiří Luňáček, Ph.D., MBA

Termín odevzdání bakalářské práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2008/2009.

L.S.

Ing. Pavel Svirák, Dr.

Ředitel ústavu

---

doc. RNDr. Anna Putnová, Ph.D., MBA

Dekan fakulty

V Brně, dne 26.04.2009

ANOTACE

Bakalářská práce pojednává o externalitách neboli o vedlejších vlivech, které vznikají během ekonomických rozhodnutí. Jedná se o přenesení výnosů nebo nákladů na jiný subjekt než ten, který tento vliv způsobil. Práce popisuje nejen druhy externalit, způsoby jejich řešení či způsoby ocenění, ale i navrhuje řešení, jak externality snížit (negativní) nebo zvýšit (pozitivní) ku prospěchu na konkrétní firmě – ABBs.r.o.

KLÍČOVÁ SLOVA

Externality, Mezní náklady, Efektivnost, Kvalifikace externalit

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with externalities, or side impacts, resulting from managerial decisions. These are in fact transpositions of earnings and/or expenses to a different subject than the one that is causing the impacts. The types of externalities, ways of dealing with them or assessing them are described. A way of reducing negative externalities or enhancing the positive ones is proposed in order to benefit a concrete business.

KEYWORDS

Externalities, Marginal costs, Efficiency, Quantification of externalities

BIBLIOGRAFICKÁ CITACE

ACLEROVÁ, V. Hodnocení externalit. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2009. 61 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Jiří Luňáček, Ph.D., MBA.

ČESTNÉPROHLÁŠENÍ:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci „Hodnocení externalit“ vypracovala samostatně a že jsem použila jen prameny, které uvádím a cituji ve své bibliografii.

V Brně dne 18.5.2009

Obsah

1. Úvod	9
2. Vymezení problému a cíle práce	10
3. Teoretický východisk práce	11
3.1. Externality	11
3.2. Externalita jako p říčin selhání trhu	13
3.2.1. Monopolní síly	13
3.2.2. Veřejné statky	13
3.2.3. Asymetrické informace	14
3.2.4. Externality	15
3.3. Možnosti kvalifikace externalit	17
3.3.1. „Dose-response“ funkce	18
3.4. Způsoby zjištění tvorění externalit	19
3.4.1. Přímé ocenění	19
3.4.2. Zástupné trhy	20
3.4.3. Metoda využívající netržních hodnotení	20
3.5. Způsoby řešení externalit	21
3.5.1. Řešení soukromé	21
3.5.2. Řešení veřejné	22
4. Externalita a ekologie	26
4.1. Evropská Unie a postoj k životnímu prostředí	26
4.1.1. Kroky EU	27
4.1.2. Bílá kniha o zodpovědnosti za škodu na životním prostředí	28
4.1.3. Projekt LIFE	29
4.2. Jak na CO₂ jinak	29
4.3. Moderní doba a její vztah k životnímu prostředí	30
4.3.1. Móda	30

4.3.2.	Vzdělání	30
4.3.3.	Bioenergie	31
5.	Analýza současné situace	33
5.1.	Základní údaje o společnosti	33
5.1.1.	Historie	33
5.1.2.	Současnost	34
5.1.3.	Přístup k ochraně životního prostředí	36
5.1.4.	Politika EMS	36
5.1.5.	EMS v roce 2008 a 2009	37
5.1.6.	Negativní vlivy na okolí	39
5.1.7.	Vztah se zaměstnanci	40
5.1.8.	Prezentace na veřejnosti	40
5.1.9.	Zhodnocení externalit	41
6.	Vlastní návrhy řešení, přímý návrh ú řešení	42
6.1.	Vyhodnocení dotazníků	42
6.2.	Vlastní návrhy řešení	49
7.	Závěr	51
8.	Zdroje	53
8.1.	Literatura	53
8.2.	Časopisy	54
8.3.	Zákony	54
8.4.	Internetové zdroje	55
9.	Přílohy	56

SEZNAM OBRAZKŮ

Obrázek1:CesterCarlsonajehovynález	12
Obrázek2:Radithor1	15
Obrázek3:Radithor2	15
Obrázek4:LogoEU	27
Obrázek5:Ekologo ČR	29
Obrázek6:EkologoEU	29
Obrázek7:Označenímasnéhobiovýrobku	31
Obrázek8:LogospolečnostiABB	33
Obrázek9:Robot	35

SEZNAM GRAFŮ

Graf1:Negativníexternalita.....	16
Graf2:Pozitivníexternalita	17
Graf3:„Dose-response“funkce	19
Graf4:Věkovérozpětídotazovaných.....	43
Graf5:Zaměstnánírespondentů	43
Graf6:Zájemoživotníprostředí.....	44
Graf7:Ochotaplatitšipřipřemístěnímvýroby	45
Graf8:Omezeníprašnosti	46
Graf9:Omezeníhluky	46
Graf10:Omezeníúnikuškodlivýchlátek	47
Graf11:Omezenídopravnízátlaky.....	47
Graf12:Úplnéodstaveníposniku.....	48
Graf13:ZnámostABB?	48
Graf14:ABBvpodvědomílidí.....	49

1. Úvod

Svojí prací bych chtěla osvětlit problematiku externalit, která se vnaší společností objevuje. Mnoho firem a dalších subjektů se s externalitami, jako takovými, setkává denně. V této práci bych chtěla klasifikovat externality, způsob jejich ohrožování a řešení jejich dopadů. V praktické části bych se věnovala konkrétní firmě. Zanalyzovala bych její okolí a pokusila se najít externality, které vytváří. Zaměřila bych se především na externality negativního rázu – přesněji ty, které mají vliv na životní prostředí. Nezapomenu zmínit stanovisko Evropské Unie a také úroveň problematiky a kroky, které v oblasti ochrany životního prostředí dle plánuje.

Práci jsem rozdělila na dvě části: teoretickou a praktickou. V první části se budu věnovat pouze kvalifikaci externalit obecně. Uvedu příklady a vzájemné vztahy, které jednotlivé subjekty s externalitami spojují a které doufám usnadní pochopení. Ve druhé části se zaměřím přímo na představení konkrétní firmy, v mém případě společnosti ABB, a pokusím se zanalyzovat pomocí dotazování okolí, na které působí. Uvedu použitou formu dotazování i výsledky, ke kterým dospěji a návrhy, které doporučuji k tomu, aby společnost získala nové zákazníky a dalších externích partnerů.

2. Vymezení problému a cíle práce

V dnešní době jsou externalities velice ožehavé téma a to především v souvislosti s ochranou životního prostředí, přesněji s emisními povolenkami. Skoro každá společnost produkuje nějakou externalitu, ať pozitivní nebo naopak negativní. Je totiž samozřejmé, že při své činnosti působí na okolí podniku, na svoje zaměstnance a jiné subjekty, které s ní přijdou do styku. Většina lidí z okolí vnímá především negativní externality, například z důvodu, že postihují více lidí a vytvářejí jim náklady, které musí hradit. Na druhé straně pozitivní externalities se týkají téměř výhradně zaměstnanců firmy. Jak už je ale zvykem, lidé mají v paměti více to špatné. Dobré věci berou jako standard normálního života.

Mým cílem tedy bude analyzovat negativní a pozitivní externalities, které společnost ABBs.r.o. vytváří, navrhnout řešení, které by jí posloužilo k eliminaci negativních charakteristik a také rozšířilo spektrum pozitivních externalit. Předpokládám, že díky tomu dojde ke zlepšení fungování a zároveň získání lepšího podvoje společnosti v této oblasti.

3. Teoretická východiska práce

3.1. Externality

Paul A. Samuelson¹ charakterizoval externalitu jako efekt přelévání. Nastává tehdy, když výrobanebo spotřebastatků způsobuje nedobrovolné náklady nebo přínosy jiným subjektům. Tyto vedlejší efekty jsou přeneseny na jiné, aniž ti, kdo náklady (výnosy) způsobují, nebo ti, kdo výnosy (náklady) získávají, zaplatí. [12]

Jednoduše se dají externality popsat jako náklady nebo přínosy tržní aktivity nesené třetí stranou. Vyjadřují rozdíl mezi společenskými a soukromými náklady (výnosy) tržní aktivity.

Jako příklad z praxe bych uvedl nákup cigaretku řákem. Spotřebapoptávané hostatku – v jeho případě cigaret – ohrožuje okolí nepříjemným pachem a dá se říci, že ohrožuje tedy i zdraví jiných spotřebitelů. Bylo dokázáno, že i pasivní kouřením aktivují některé respirační nemoci jako je například astma a má za následek i mnoho jiných onemocnění. Tato ztráta však není na trhu nijak významně vidět. Škoda, která je způsobena nekuřákům, je tedy externí tržní cena cigaret.

Tyto vedlejší efekty nalezneme mezi spotřebiteli, mezi výrobci či mezi spotřebiteli a výrobci, přičemž jde vždy o vztah, který není postižen systémem cen. A kdykoli jsou přítomné externality, preference vyjádřené na trhu nejsou kompletním měřítkem hodnoty statku pro společnost. Proto tržní tvorba optimálního složení výstupu selže, nebo-li podvyrobí statky se extrémními přínosy a nadvyrobí statky, které produkují externí náklady.

---

¹Paul Antony Samuelson (*15.5.1915) – známý americký ekonom, zakladatel proslulé katedry ekonomie na Massachusetts Institute of Technology (MIT), vystudoval na Harvardu a na Chicagské univerzitě. V roce 1970 se stal vůbec prvním Američanem, který dostal Nobelovu cenu za ekonomii.

Vnašem p řípadě scigaretami, mají externí náklady za následek nad výrobu cigaret. Křivkatržnípoptávkyodrážíjenp řáníku řáků,kte řísikupují cigarety, av ůbec nebere vpotazneku řáky.

Externalityd ělíme podle jejich povahy na:

a) Negativní – pokud činnost jednoho ekonomického subjektu p řináší dalšímu ekonomickému subjektu náklady, které si musí uhradit tsám.

(Př. Chemická továrna vypouští sv ůj odpad do místního potoka. Tento malý potok ústí do rybníku, ve kterém se chovají ryby. Porybnému ne bo majiteli ryb, vzniká škoda v podob ě ůhynů ryb, za které on nedostane odškodn ě ní.)

b) Pozitivní – pokud činnost jednoho ekonomického subjektu p řináší dalšímu ekonomickému subjektu p řínos/prospěch. Subjekt, který „ čerpá“ tuto výhodu není povinný z ní platit.

(Př. Chester Carlson vynalezl xenografii a stál se z něj díky tomu milionář, ovšem získal jenom malou část z velkého p řínosu svého vynálezu. Vynález kopírovacího stroje ušetřil mnohohodinové opisování nejen student ům, ale i spoust ě jiných pracujících lidí. Šetřím jim jejich čas a usnad ňuji jejich práci.) [37]

Obrázek 1: Cester Carlson a jeho vynález

Pramen: <http://www.extrahardware.cz/xerox-firma-pocitacovy-ch-vynalezu>

3.2. Externalita jako p říčin selhání trhu

Selhání trhu může být z mnoha různých příčin. Externality jsou pouze jedním z nich. Dalšími příčinami selhání tržního mechanismu jsou obecně okolnosti, které často zabírají tržní mechanismus, aby efektivně rozmístil zdroje.[9]

Souhrnně se jedná o tyto neefektivní podobě:

- Monopolní síly
- Veřejné statky
- Asymetrické informace
- Externality

3.2.1. Monopolní síly

Selhání v podobě monopolní síly je založeno na existenci firmy, která má na trhu postavení monopolu (například v podobě patentovaného léku nebo koncesi na poskytování elektřiny). Jakožto vůdčí subjekt na trhu může zvednout cenu svého produktu nad své vlastní náklady. Spotřebitelé tak kupují menší množství tohoto statku, než při dokonalé konkurenci jejich uspokojení je nižší.

3.2.2. Veřejné statky

Druhou možnou příčinou tržního selhání cenového systému při optimální alokaci zdrojů je existence tzv. veřejných statků. Jedná se o statky nebo služby, které se dají charakterizovat dvěma vlastnostmi a to:[9]

- Nerivalitní spotřeba/Nezmenšitelnost
- Nevyloučitelnost

Nerivalitní spotřeba/Nezmenšitelnost

-se vyznačujeme tím, že ať již spotřebujeme jakékoli množství, nemá jeho spotřeba žádný vliv na to, jaké množství tohoto statku můžeme spotřebovat ostatní.

- např. Národní obrana, dopravní síť silnic a dálnic, povinné očkování proti infekčním nemocem, aj.

Nevylučitelnost

- vyjadřuje skutečnost, že buď není vůbec možné nebo je neúnosně nákladné, vyloučit neplatícího spotřebitele ze spotřeby

- např. Pouliční osvětlení je dostupné pro všechny, kteří pod lampou projdou. A není možné je ze spotřeby vyloučit, ani kdyby to byl příliš slušný jiněhostát.

Tyto dvě vlastnosti vedou k poskytování zavádějících informací ohledně popularity daného statku či služby a následně k vynakládání nedostatečných zdrojů z hlediska celkové spotřeby. V zásadě jde o uvedeném stavu častokrát přebírá odpovědnost za produkci těchto statků vláda a z bezpečuje její financování prostřednictvím povinných daní.

V pozici k veřejným statkům stojí statky soukromé, u kterých spotřebitel jedním spotřebitelem vylučuje spotřebu téže statku jiným spotřebitelem. Jako příklad bych uvedla, když si objedná typicky české jídlo vepřo-knedlo-zelo. Když ho budu jíst, jen já si budu „užívat“ jeho kyselé a tučné chuti – a budu mít z toho soukromý prospěch. Nikdo jiný u stolu nebude mít nic z mojí spotřeby. Podobně na tom bude i moje rozhodnutí objednat si právě ono české jídlo. Bude ovlivněno mým očekáváním požitku, mým duchodem a mými náklady u šlépějí.

3.2.3. Asymetrické informace

Dokonalý trh předpokládá, že kupující a prodávající mají o statcích a službách, které kupují a prodávají, úplnou informaci. Předpokládáme, že firmy mají o své produkci v dané oblasti veškeré údaje, kdežto na straně spotřebitelů se považuje za samozřejmost pouze znalost kvality a ceny, která je všeobecná a dohledatelná. Realita je však jiná. Na jedné straně (prodávající) existuje informace úplná, kdežto strana druhá (kupující) má k dispozici pouze neúplnou informaci. Ne vždy odklon od dokonalé informace představuje škodu. Například pro většinu hostů v restauraci není podstatná informace ohledně teploty jejich piva. Oproti tomu stojí například léky.

V dnešní době probíhají mnohaleté výzkumy, které mají za účelem zjistit všechny nežádoucí účinky nových výrobků a pomocí letáku seznámit spotřebitele s těmito informacemi.

V dřívějších dobách tomu tak nebylo. Třeba lék Radithor byl v dřívějších letech brán jako afrodiziakum. Později se však zjistilo, že tento medikament byl obohacen radiem, který se postupně ukládal v kostech, které se dříve tomu začaly pomalu rozkládat. [33]

Obrázek2:Radithor1

Radithor—Perpetual Sunshine
Exact Size

Obrázek3:Radithor2

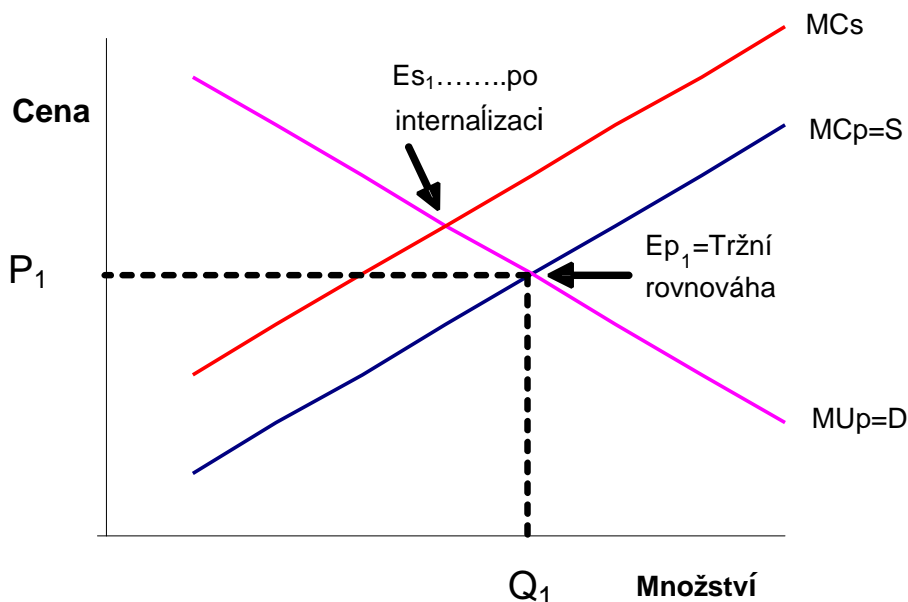
Pramen: <http://www.ornl.gov/PTP/collection/quackcures/radith.htm>

3.2.4. Externality

Jak už jsem zmínila, neefektivita v podobě externalit se projevuje na trhu tím, že se produkují negativní externality v nadměrném množství, kdežto produkce pozitivních externalit je pod optimální úrovní.

Pokud by byly externality zahrnuty do výše výrobních nákladů (internalizace externality), celková cena by stoupla (v případě negativní externality), což by mělo za následek snížení poptávky, která by zapříčinila nižší výrobu i spotřebu.

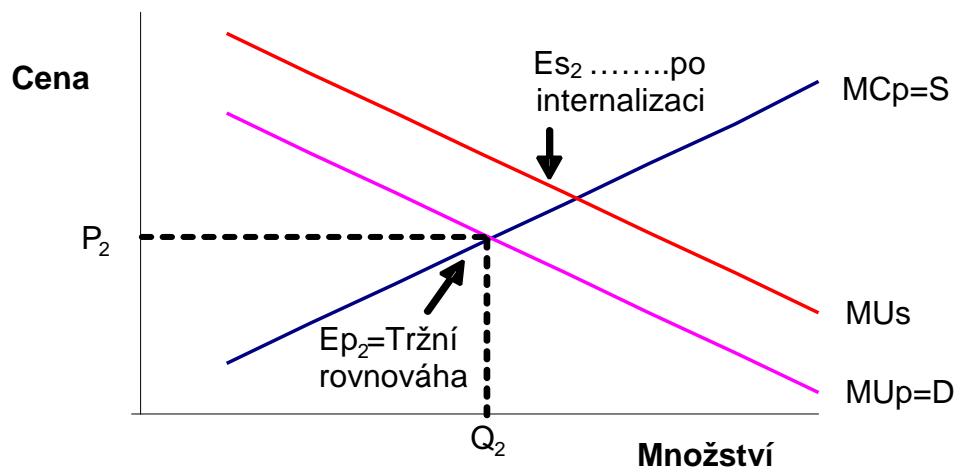
Graf 1: Negativní externalita

MCs.....Mezní náklad společnosti

MCP.....Mezní náklad soukromé-tržní nabídka (S)

MUp.....Mezní užitek statku-tržní poptávka (D)

V bodě E_1 při množství Q_1 a ceně P_1 vzniká tržní rovnováha. Avšak v tomto bodě E_1 je mezní užitek statku menší než společenské mezní náklady. Při internalizaci by došlo k nárůstu ceny a snížení výrobeného množství. Dostali bychom se do bodu E_{s1} . Podobně je tomu tak i u pozitivních externalit - ti, kteří z nich těží, neplatí za ně výrobci. Pro výrobce to tedy znamená motivační důvod, nemát tendenci nabízet větší množství. Pokud by se internalizovaly, výrobci by vzrostly výnosy a to by způsobilo větší množství vyrobených externalit (pozitivních).

Graf 2: Pozitivní externalita

MC_p.....Mezní náklad soukromé–tržní nabídka (S)

MU_p.....Mezní užitek statku soukromý–tržní poptávka (D)

MU_s.....Mezní užitek statku společenský

Při množství Q_2 a ceně P_2 vzniká tržní rovnováha v bodě E_{s_2} . V bodě E_{p_2} je však

mezní užitek statku vyšší, než mezní náklady výroby. Pokud by proběhla internalizace, došlo by k nárůstu ceny a zvýšení výrobeného množství. Tím bychom se dostali do bodu E_{s_2} .

3.3. Možnost kvalifikace externalit

Analýza přínosů a nákladů vzniklých externalitami je nelehký úkol z toho důvodu, že za dané externality subjektům výrobce neplatí, čili jim nelze snadno odvodit jejich odpovídající cenovou relaci, jelikož jsou oceňovány statky, které nemají hodnotu na trhu. Celková hodnota statku obsahuje mnoho položek, které tyto subjekty při svém hodnocení instinktivně zohledňují. Jedná se o položky:

- **Užitná hodnota** - vypovídá, jakou přeneseně danou užitnou hodnotu přináší statek danému subjektu. Např. jaký užitek mi přináší možnost koupat se ve znečištěné vodě?

- **Hodnota zachování svobodné volby** - člověk v současné době užitek ze statku nemá, ale nevyhledává, že v budoucím období tento užitek bude stát.

- **Hodnota odkazu jiným** - člověk v současné době užitek ze statku nemá, ale ohodnocuje ho určitou hodnotou s ohledem na okolí, pro které by tento statek užitek měl.

- **Existenční hodnota** - vyjadřuje snahu zaplatit za znečištění přirodního toku, tato existenční hodnota představuje nejvyšší přípustný úroveň.

3.3.1. „Dose-response“ funkce

Abychom mohli kvalifikovat externalitu, musíme nejprve nalézt odpovídající „dose-response“ funkci. K této nám pomohou tři kroky:

1) Nalezení zdroje externality (hledám místo vzniku externality a důvod, proč vzniká).

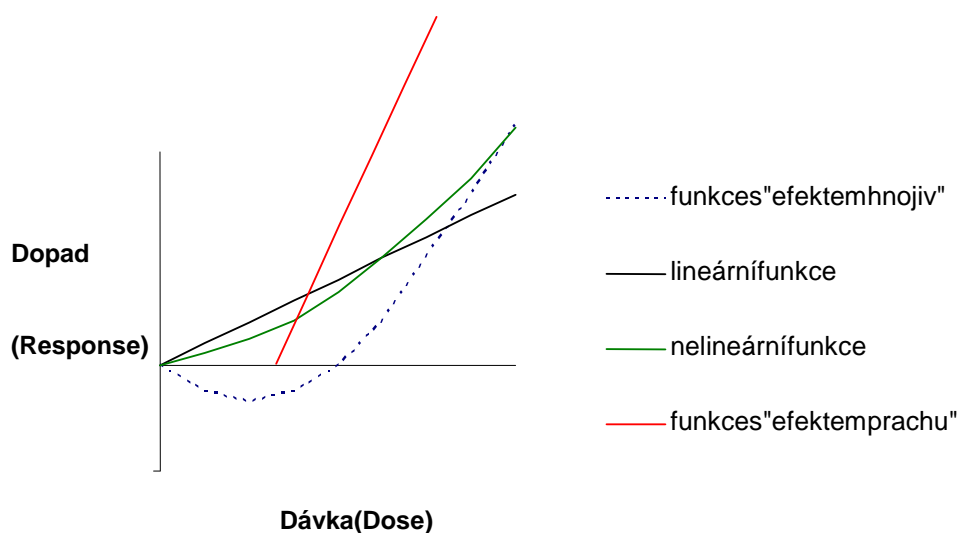
2) Určení rozptylu (vytyčíme si okruh subjektů, které externalitami už poškozovaly nebo jim už prospívají).

3) Určení vlastní „dose-response“ funkce (dopady externality se mohou lišit dle závažnosti externality). Jednotlivé funkce se mohou svými tvary například blížit k číselným funkcím:

- Lineární funkce: dopad (response) pozitivní nebo negativní externality odpovídá přímo úměrně dávce (dose).
- Nelineární funkce: dopad pozitivní nebo negativní externality se s rostoucí dávkou zvyšuje nebo snižuje víc než proporcionálně.
- Funkce s efektem hnojení: v menší dávce je dopad vzniklé externity chápán jako pozitivní, pokud ovšem dávka překročí určitou hranici, externalita se mění na negativní.

- Funkce se efektem prachu: externalita není důležitá, protože hranice v úbec vnímána, ale pokud se tato hranice překročí, subjektu začne vadit.

4) Ocenění dopadu externality v peněžních jednotkách (tato část je obzvláště nelehká).

Graf 3: „Dose-response“ funkce

3.4. Způsoby zjišťování externalit

Externality v dnešní době produkuje většina firem. Ne všechny externality jsou lehce ocenitelné. Na ohodnocení externalit používáme 3 různé metody a to: [13]

- Přímé ocenění
- Zástupné metody
- Metoda využívající intržních hodnocení

3.4.1. Přímé ocenění

Tento způsob ohodnocení se používá u jednoduchých, lehce vyčíslitelných externalit. Většinou, pokud je škoda přímo zjiřitelná u postiženého subjektu. Například upoškození lesního porostu exhalacemi je zjiřitelné jako rozdíl mezi prodejní cenou

zdravého dluhu (kterou máť škoda konkurence) a cenu poškozeného dluhu, kterou za něj opravdu dostane.

Do této metody se mohou také započítávat náklady, které vzniknou při odstranění následků externalit. Zde uvedu příklad u továrny, která svojí činností produkuje nadměrné množství popílků. Přímo vyčíslitelný náklad představuje sumu peněz, která je zapotřebí na montáž a pořízení speciálních filtrů, které zabrání jeho nadprůměrnému úniku.

3.4.2. Zástupné trhy

Zástupné trhy jsou využívány v případech, kdy nelze externalitu ocenit přímo a současně jsme si vědomi vazby, kterou má na okolí. Tato metoda se používá hlavně v souvislosti se zdravotními situacemi. Pokud je poškozeno zdraví, nehodnotí se škoda jako taková, ale hodnotí se ekonomické dopady jeho poškození – náklady na provádění léčby nebo náklady na preventivní péči. Dalším příkladem může být pokles cen stavebních pozemků v blízkosti výstavby nového dálničního obchvatu.

3.4.3. Metoda využívající netržních hodnocení

Jedná se o metodu, která je založená na měření ochoty platit (ang. WTP – willingness to pay). Pomocí dotazování náhodného souboru lidí na potencionální situace vytvoříme hypotetický trh. Jedná se o otázky typu:

– „Kolik jste ochotni zaplatit, pokud byste zvýšil procento řídkosti odpadů o 5%?“

– „Představte si, že byste mohl žít v Africe...“

– „Jakou cenu byste si představoval, kdybyste se zavázal, že řídíte širokou nebudete jezdit autem?“

3.5. Způsoby řešení externalit

3.5.1. Řešení soukromé

- Internalizace popisuje situaci, kdy se dva subjekty, které předtím byly v určitém vztahu a vytvářely externalitu v úči sobě, spojí v jednu ekonomickou jednotku, která je natolik velká, že většina dopadů jejich činnosti se projeví uvnitř jednotky. Atento subjekt, tedy eliminoval projev externality v úči okolí a sám tuto externalitu započítal do svého jednání a zohlednil její dopad pro podnik. Z tohoto důvodu se mnoho firem zabývá více různými podnikatelskými aktivitami. (Např. v čelař rozšíří svoje úly aby efektivně zužitkoval veškeré výstupy, koupí si i potřebné suroviny, který jeho včely opílují. Dojde tak k eliminaci pozitivních externalit v úči okolí, protože všechny operace probíhají uvnitř majetku včelaře.)

- Charitativní činnost představuje další možné soukromé řešení. Většina firem a nadací přispívá dary soukromým vzdělávacím institucím, protože tyto dary představují rozvoj vzdělání, což všeobecně má záporné společenské dopady (jedná se o pozitivní externalitu).

- Další řešení patří napole morální. Jedná se o určitá etická a morální pravidla a sankce, které ze společenské samy vyplývají. Motto "Nečiň druhému, co nechceš, aby on činil Tobě" nás navádí, abychom zahrnovaly do našich úvah, jaké vlivy bude mít naše jednání na okolí a my sami se předem snažíme, aby tyto negativní vlivy nevznikaly. [19]

Jediný problém, na který je možno v této oblasti narážet se týká vlastnických práv, která nejsou správně definována. Např. můj soused si může myslet, že má právo hrát na trubku do 3 hodin ráno. Já jsem naopak přesvědčen, že mám právo na klid. Nebo třeba některá firma si může myslet, že má právo vypouštět škodlivé látky do atmosféry, kterou já musím dýchat, kdežto já si mohu myslet, že toto právo nemá. Případy, kdy jsou vlastnická práva nedostatečně definována, mohou vést ke neefektivní produkci externalit. Jedním z nich je skutečnost neexistence žádného mezinárodního práva omezujícího zájmy jednotlivců lovit velryby. Díky tomu bylo již mnoho velryb tímto bezohledným lovem vyhubeno. To znamená, že existuje nějaký způsob, díky kterému by na tom mohly být obě zainteresované strany lépe v případě, že by došlo ke změně produkce externalit. Pokud jsou vlastnická práva správně definována, jsou přítomny

mechanizmy umožňující vzájemné jednání mezi lidmi, mohou titolidé obchodovat tato svá práva na produkci externalit stejným způsobem, jakým obchodují práva na produkci a spotřebu běžných statků. Proto je důležité přejít ze státní etické či morální do strany legislativní, která bude přesně charakterizována pro všechny subjekty. [19]

3.5.2. Řešení veřejné

Veřejná řešení vyplývají z mnoha situací, které se na trhu vyskytují. Ve většině případů bývá externalita poškozené větším množstvím subjektů a to ne vždy veřejným řešením. Bývá velice obtížné dosáhnout nějaké dohody mezi postiženými a firmou, protože firma/tvůrce negativní externality/ zaujímá pozici monopolu a pro poškozené ekonomické subjekty je veliký problém se spojit a vytvořit protistranu.

Řešení soukromé je v neoblibě také z důvodu vysokých transakčních nákladů, které vznikají nejen v průběhu vyjednávání o možných řešeních externalit, ale také uzavření dohody. Jedná se především o náklady spojené s administrativní činností a také náklady právního zastoupení stran.

Taktéž zmíním dilema černého pasažéra. Vysvětlím na příkladu protipovodňové ochrany. Každý majitel pozemku v údolí ví, že proti povodňové přehradě ochrání všechny majitele, bezohledně, jestli z něj platí či nikoli. Samozřejmě nechtějí platit a tak doufají, že někdo jiný za tuto ochranu zaplatí a oni se stanou parazitami – budou těžit z „dobroty“ někoho jiného. Pokud to bude ponecháno tržním silám, celá situace dopadne tak, že oproti povodňové ochraně nepožádá nikdo a veškerý majetek v údolí bude odplaven. [13]

To jsou především důvody, které nutí stát k tomu, aby jim vypomohl tyto problémy řešit. Koná tak pomocí korekčních daní, normativních regulací, různých podpůrných mechanismů ze strany státu a na poslední straně obchodovatelných licencí.

3.5.2.1. Korekční daně

Vláda využívá tržně orientované politiky k tomu, aby napravila problém externalit a současně sjednotila soukromé motivace s celkovou společenskou efektivností. V této souvislosti se hovoří nejvíce o tzv. Pigouovské dani a dotacích. Pigouovská daň

představuje mechanismus, který zvýší náklady (a tím i cenu) související s činností jednotlivce nebo firmy. Řadíme sem kromě obvyklé daně i platby. Například vzájemné snížení úrovně znečištění je možné zdanit produkovaní emisí nebo naopak jí snížit cenou druhou a odměňovat firmy, které sami sníží jejich úroveň. Forma této daně je hodnota obdobná jako u spotřebních daní. Postihuje přímo externalitu. Jediný problém, který souvisí se spoužitím vyplývá z toho, že vláda není schopná změřit hodnoty přínosu a nákladů. Trh v případě externalit nefunguje, a proto není jasné kdo a kolik získává a ztrácí – což jsou časně omezení nápravné vládní intervence.

3.5.2.2. Normativní regulace

Tento typ veřejného řešení spočívá v různých zákazech, příkazech a jiných státních regulacích. Zákazy nejsou nejlepším řešením a často krát externalitu patřičně neeliminují. Efektivnější je většinou jenom její omezení. V praxi se však zákazy používají normálně. Např. zákaz řízení motorového vozidla požití omamných látek.

Příkazové řešení každému subjektu stanoví, jakou maximální hranici externalit může vyprodukovat. Ovšem stejně jako u Pigouovské daně naráží toto řešení na stejný problém.

Posledním regulací je regulace státní. Vláda zákonem určuje právní normy, které obsahují různá omezení externalit (povinnost postavit čističku nebo mít ve vozidle katalyzátor).

3.5.2.3. Podpůrné mechanismy

Samy bychom raději jednorázové finanční podpory, které se používají většinou v případě, je-li potřeba pokrýt jednorázové investiční náklady, nebo vlastní činnost. Vláda může nahrazovat soukromé producenty vlastními institucemi (státní podniky či organizace) a sama tytéž činnosti vykonávat šetrněji. Jedná se o nejpoužívanější způsob v oblasti pozitivních externalit. Stát pomocí vlastních příspěvkových organizací poskytuje služby spojitivními externalitami jako je vzdělávání, výzkum a vývoj. Na druhou stranu je ale velice obtížné určit, nakolik je toto veřejné řešení účinné, protože nemůžeme zjistit, kolik produkce ztratíme poskytováním těchto služeb.

3.5.2.4. Licence/povolenky

Obchodovatelné licence využívají tržního principu. Příkladem toho veřejného řešení je například Kjótský protokol. Jedná se o součást rámcové úmluvy OSN o klimatických změnách, která byla přijata v listopadu 1997. Podepsané země se zavazují snížením o 5,2% emisí skleníkových plynů (především oxidu uhličitého (CO₂), metanu (CH₄), oxidu dusného, hydrogenovaných fluorovodíků (HFCs), polyfluorovodíků (PFCs) a fluoridusírového (SF₆)) v období 2008 až 2012.

Od doby vzniku této smlouvy do podepsání mnoho let, jelikož pro jeho platnost byly stanoveny 2 podmínky to:

- ratifikace alespoň 55 státy (což nebylo až tak těžké),

- ratifikace tolika státy Dodatku I. (tedy průmyslově vyspělými zeměmi), aby jejich podíl na emisích všech států Dodatku I. v roce 1990 tvořil alespoň 55%.

Rok 1990 je důležitý z tohoto důvodu, že vzniklé emisí se budou porovnávat s hodnotami právě z tohoto roku. Splnit druhou podmínku nebylo lehké. Muselo se počítat se spoluúčastí Ameriky nebo Ruska. Američané přistoupili na tuto dohodu. Rusko o všem podepsalo s tím, že Evropská Unie se zanechá pro řízení vstupu do Světové obchodní organizace (WTO).

Každý stát má tedy povolený limit emisí - dostane zdarma emisní povolenky, podle kterých může vypustit do ovzduší emise. Státy tyto povolenky rozdělí mezi větší podniky a je jen na nich, jak tyto povolenky využijí. Pokud se vlezou do povolené hranice, nemusí to řešit. Pokud budou chytří, udělají změny, které jim produkci emisí sníží a nadbytečné povolenky prodají jiným firmám, případně i ze zahraničních států. Ve variantě, kdy vyrábí více než je povoleno, jim nezbyvá nic jiného, než odkoupit povolenky od někoho, kdo má nadbytek.

Například nás v České republice od roku 1990 podařilo „uspokojit“ daleko více, než jsme měli stanoveny. Celkově zbylo povolenek na 150 milionů tun CO₂. Proto jsme nabídli 100 milionů povolenek zahraničním subjektům, kterým se nepodařilo snížit produkci a 50 milionů jsme si nechali jako zálohu. Část povolenek se nám podařilo

prodat Japonsku, za což nám přibilo deset miliard korun ve státním fondu životního prostředí. Prodej dalších povolenek je v jednání. Celkově by se za prodej mohl získat až 25 miliard korun českých. [30,31]

Tyto peníze půjdou na tzv. „zelené bydlení“. Jedná se o dotační program pro zateplování a výstavbu úsporných budov s názvem : Zelená úsporám. Má 4 oblasti dotací a to:

- 1) zateplení rodinného nebo bytového pasivního domu
- 2) výstavbu nového rodinného nebo bytového pasivního domu
- 3) získání obnovitelného zdroje energie pro vytápění domu nebo ohřev vody (zdroj: biomasu, tepelná čerpadla, solární kolektory, aj.)
- 4) získání bonusu v případě kombinací

Tento dotační plán má velký ohlas. Mohlo by se jednat o malý rok, který nám pomůže v boji proti ekonomické krizi. Projekt poskytne až 30 000 nových pracovních míst. [36]

Co bude dál? Otázce emisních povolenek pro rok 2012 zatím nikdo přesně neví. Je tu myšlenka, že emisní povolenky se budou dražit aukcí, čímž získají daleko vícenásobně pro ty, kteří vytvářejí malé množství emisí a zbytek povolenek prodávají. Ovšem rozhodnutí závisí především na tom, jak si tyto obchodovatelné licence povedou právě v letech 2008 až 2012 a to my v roce 2009 nemůžeme ještě hodnotit.

4. Externalita a ekologie

V této kapitole bych se chtěla věnovat krokům, které dělá Evropská Unie k ochraně životního prostředí a také zájmem v této oblasti, které jsem zaregistrovala nejen u nás, ale i v zahraničí.

4.1. Evropská Unie a postoj k životnímu prostředí

Politika životního prostředí je z formálního hlediska nejmladší aktivitou evropského společenství. Otázkou ochrany prostředí se zabývá hlavně 2. dříve uvedená kapitola: [3]

- a) životní prostředí je součástí úrovně života občanů EU, kterou se zavázalo společenství zvyšovat²
- b) životní prostředí je spojené s agendou volného pohybu zboží a služeb, řeší tedy komplexní charakter společného trhu

(Např. Odlišné parametry emisí CO₂ u výrobců aut by mohly působit jako překážka zamýšlenému volnému pohybu, jelikož by narážely na podmínky stanovené jednotlivými státy.)

---

²Nalezneme ve 2. a 3. článku smlouvy EHS

Obrázek4:LogoEU

Pramen: http://www.pcnews.cz/image/gallery/2007-03-29-16-58-02-1-eu_flag.jpg

4.1.1. KrokyEU

Komisi EU byly koordinovány od roku 1973 tzv. „cíle akční programy“. Jedná se o programy, které mají svými cíli zobecnit politiku životního prostředí ve všech státech EU. V jednotlivých bodech Vám ozřejmím, čeho se jednotlivé programy týkaly:

o 1973-1976

Cíl: snížit emisí vozidel a zmírnit agrární a průmyslové znečištění takovými opatřeními jako jsou kontroly říčních vod, spotřeba energie, sledování úrovně hluku, kontaminace, aj.

V tomto prvním akčním programu stanovila komise EU 3 základní principy, podle kterých by měly jednotlivé státy řídit. Jednalo se o princip:

- náprava škod způsobených znečištěním
- prevence
- zavedení poplatků za nesplnění ekologických parametrů nebo přímo za znečištění.

o 1977-1981

Cíl: zamezení akvalituvody avzduchu doprovodným programem na ochranu ptactva a pravidla na manipulaci s chemikáliemi

- 1982-1987

V tomto roce byla péče o životní problém legislativně ustanovena jako „politika“. Dozařazení tohoto dalšího programu byla označována za činnost, jejíž cílem bylo: „udržovat, ochraňovat a zdokonalovat kvalitu životního prostředí, přispívat k ochraně lidského zdraví, zajišťovat uvážlivé a racionální využívání přírodních zdrojů“ (čl. 25 JEA)

- 1987-1992

Cíl: zaměření na sledování souladu technologie a výrobních postupů s požadavky na životní prostředí.

- 1993–2000

Cíl: Zaměření na zdrojové čištění a řízení spektrů všech realizovaných politik.

- 2001–2010

Poslední akční program dostal název: „Životní prostředí 2010, naše budoucnost, naše volba“. Tématy, kterými se zabývá jsou například reakce na klimatické změny, péče o přírodu, biodiverzitu³, péče o zdraví, přírodní zdroje, nakládání s odpady.

4.1.2. Bílá kniha o zodpovědnosti za škodu na životním prostředí

/White Paper on Environmental Liability/

Tato kniha byla přijata Komisí 9.2.2000. Bílé knihy Komise jsou dokumenty, které obsahují návrhy na činnost Společenství v určité oblasti. V některých případech Bílá kniha následuje po vydání Zelené knihy, jejímž cílem je zahájit proces konzultací o daném tématu na evropské úrovni. Bílá kniha má pro členské státy EU pouze

---

³ biologická rozmanitost, rozmanitost; rozmanitost organismů na všech úrovních organizace druhů, populací a společenstev.

doporučující povahu, je nezávazným dokumentem. Kniha z roku 2000 je zaměřena především na placení tax/daní za znečištění životního prostředí.[34]

4.1.3. Projekt LIFE

Je jedním z nejvýznamnějších projektů EU v oblasti environmentální. Tento projekt se zabývá inspekcí způsobů ochrany životního prostředí v členských státech a systémem udělování symbolů ekologicky šetrných výrobků, které mají sloužit ke stimulaci jejich spotřeby na trhu[29]

Obrázek5:Ekologo ČR

Obrázek6:EkologoEU

Pramen:

<http://www.thermona.cz/topeni/vytapeni/kaskadove-kotelny/skladacka/obrazky/eko-logo.gif>

Pramen:

http://out.adria.cz/index_adria2k6-eko-logo.gif

V České republice byly prostřednictvím programu LIFE-příroda doposud financovány dva projekty. Tyto probíhající projekty představují celkovou plánovanou investici ve výši 1,6 milionů EUR, přičemž Společenství přispěje částkou odpovídající přibližně 69% celkové investice.[32]

4.2. Jak na CO₂ jinak

Jiné řešení ohledně snížení produkce CO₂ je zkoušeno v Norsku. Tento proces je označován zkratkou CCS (Carbon Capture and Storage/zachycování a ukládání uhlíku).

Tato technologie se používá jenom na několik místech na Zemi. V Norsku je zatím ve zkušební fázi, která má skončit až v roce 2014. Tento proces představuje ukládání skleníkového plynu CO_2 do hlubin Země, kde tvoří neškodnou výplň geologických vrstev. Pomocí komprese mají vplánu hnát plyn do hloubky asi kilometr pod mořské dno, kde ho mezi vypustí mezi extrémně solí nasáklou vrstvou pískovce a nepropustné břidlice. Kapacita podmořské pasti je obrovská, zdejší pískovcové vrstvy by měly pojmout 600krát větší množství CO_2 než kolik jej do ovzduší uvolňují všechny evropské elektrárny dohromady. Norsko je ve věcech změny klimatu velkým průkopníkem. Už v roce 1991 zavedla tamější premiérka Gro Harlem Brundtlandová zákon, uhlíkovou daň (povinnost platit státu za každou tunu CO_2 vypuštěnou do ovzduší). [20]

4.3. Moderní doba a její vztah k životnímu prostředí

4.3.1. Móda

Zelená vlna se poslední dobou dostává skoro všude. Pokud si myslíte, že eko trend převládá jenom v zahraničí, vyvedu Vás z mylky. I u nás se najdou takoví, kteří se snaží na problematiku životního prostředí upozornit. Jedním z nich je i Josef Klír, český módní návrhář, který letos na podzim vytvořil módní přehlídku z vysloužilých elektrospotřebičů.

V poslední době přibývá i procento lidí, kteří si kupují záměrně oblečení, které je vyrobené z látek z PET láhví nebo bavlněné, které má na sobě značku tzv. Fairtrade programů.

Osobně si ale myslím, že ono procento, je velice malé. Češi dbají spíše na cenovou relaci a kvalitu než na ekologickou stránku produktu. [35]

4.3.2. Vzdělání

Škola ve Vinařicích na Kladensku se veze na jiné ekologické vlně. Pomocí projektu studentky podnikové ekonomie a managementu, Radky Šyblíkové, škola usiluje o ekoznačku - o ekologicky šetrný provoz. Jako součást projektu je např. zavedení kontejnerů na tříděný odpad nebo sběrné boxy na baterky. Dalším bodem je využití recyklovaného papíru a šetření papíru v podobě oboustranného tisku ke školním

potřebám. Škola má v plánu se dohodnout s dodavatelem, který dodává školní sešity a pomůcky z recyklovatelného materiálu, o prodeji školních potřeb přímo ve škole. Rodiče by měli možnost takto opatřit svým dětem ekologicky šetrné pomůcky, aniž by to postihlo jejich peněženky. Posledním nápadem, který zmíním, je zavedení vlastní pestírny bylinek a přísad, které se budou využívat v kuchyni. Myslím si, že to bude určitý přínos do života samotným dětem. Ostatně ani na výuku se nezapomnělo. Ekologická výchova patří k této škole povinně volitelným předmětům.[27]

4.3.3. Bionejenunás

Tentorok se konal veletrh BioFach u našich německých sousedů v Norimberku. Mohli jsme tam najít velké množství různých bio výrobků – od biokosmetiky až po biogranule pro psy. Za nejvčetnější produkt můžeme označit právě Němce a také Dány. U nás v České republice mají tyto výrobky kromě značení ještě vedlejší vlastnost a to vyšší cenovou relaci. Když chcete zdravě žít, musíte připlatit.

Obrázek 7: Označení masného bio výrobku

Pramen: http://www.biosalam.cz/images/biosalam_logo.png

---

⁴Bio je označení pro výrobky, které rostou a dozrávají bez použití umělých hnojiv, herbicidů a pesticidů. Rostou mnohem pomaleji, zato mají ale výraznější chuť. Bio úroda je menší a častěji napadána škůdci. Zvířata se musí chovat v pohodě, bez užívání hormonů, antibiotik a jiných potencionálně nebezpečných látek. Bio potraviny nesmí obsahovat žádná umělá ochucovadla a nebezpečná „éčka“. Výrobce je musí připravit jen z bio surovin.[21]

V zahraničí je tomu jinak. Například Dánsko utratí 80 eur ročně za tyto „zdravější“ potraviny (2200,- Kč). U nás utratíme pouze 126,- Kč. Tato čísla ukazují spíše vyšší spotřebu, ovšem v porovnání velikostí příjmů a cen jsou jednotlivé bio výrobky levnější než v České republice. Pravidelně nakupuje biopotravin pouze 4,8% českých spotřebitelů, více než čtvrtina nepravidelně. Typickým spotřebitelem je vysokoškolsky vzdělaný člověk středního věku snad průměrným příjmem. Také ovšem po bioproduktech sahají maminky dětí nebo těhotné matky, které si nebo svým dětem chtějí dopřát kvalitu. Jednou z mála reprezentací ČR na tomto veletrhu jste mohli zaznamenat pivo, které bione bylo, a lenutí dodat, že patřičnou chuť tím neztratilo.

5. Analýza současné situace

5.1. Základní údaje o společnosti

Společnost ABB je významnou firmou na poli technologie pro energetiku a automatizaci. Napomáhá energetickým průmyslovým podnikům optimalizovat výkonost v jednotlivých oblastech a zároveň se snaží, aby tato činnost měla minimální dopad na životní prostředí. Sídlo společnosti je ve švýcarském Curychu, ale ABB nalezneme ve více jak 100 dalších zemích. Na fungování společnosti spolupodílí asi 120 000 zaměstnanců. V České republice můžeme na společnost ABB narazit v městech jako Praha, Brno, Ostrava, Jablonec nad Nisou, Trutnov, Plzeň, Most a Teplice.

Obrázek 8: Logo společnosti ABB

Pramen: http://www.itk.ntnu.no/ansatte/Fossen_Thor/GNC/index_files/ABB_logo.gif

5.1.1. Historie

Skupina ABB vznikla roku 1988 spojením švédské firmy Asea a švýcarské BBC a Boveri. Obě společnosti mají rozsáhlou historii, která se datuje od roku 1883 v případě Asei, a od roku 1891. S akciemi společnosti ABB Ltd. se obchoduje na burzách nejen v Curychu, ale i v Stockholmu a v New Yorku.

Historie českého ABB se datuje od roku 1970, kdy právě výše zmíněná švýcarská společnost BBC začala působit na našem území. Ovšem formální vznik byl až v roce 1991. Během 90. let se společnost začala rozrůstat o další společnosti, a to nejen

v oblasti svých aktivit, a letaké vší ři portfolio nabízených výrobků a služeb. Další zlom v historii přišel v roce 2001, kdy došlo ke sloučení společností do dvou základních celků a to ABB s.r.o a ABB Lummus Global s.r.o. V následujících dvou letech došlo ve společnosti k rozsáhlé restrukturalizaci a to z důvodu soustředění se na klíčové obory.

České ABB má možnost využít mezinárodní know-how a nejnovějších výsledků výzkumu a vývoje globální společnosti. Svým klientům nabízí přidanou hodnotu v podobě silného zázemí vlastních inženýrských a servisních center a dlouhodobých zkušeností tradičních českých výrobců.

Toto mezinárodní spojení know-how a lokálních zdrojů umožňuje poskytovat nejlepší řešení, která zvyšují účinnost současně se snižováním potřeby surovin jak při výrobě elektrické a tepelné energie, tak v průmyslové výrobě. Tím ABB přispívá k větší produktivitě a konkurenceschopnosti svých stávajících zákazníků.

5.1.2. Současnost

V současné době má společnost ABB s.r.o. těchto 5 divizí:

5.1.2.1. Výrobky pro energetiku

V této divizi najdeme výrobu a dodávky rozvodů, přístrojů vvn/vn, přístrojů ochrany pro energetiku a průmysl, přístrojových transformátorů a senzorů, výkonových a distribučních transformátorů, kabelů a kabelových systémů vvn. Také v této oblasti nabízejí modernizace, opravy, konzultace, poradenství, diagnostiku, servisní aktivity a hotline.

5.1.2.2. Systémy pro energetiku

Tato oblast řeší komplexní dodávku pro energetiku, systémy automatizace rozvodů vvn/vn, systémy pro měření a regulaci v energetice. V oblasti služeb nabízí také modernizace, opravy, konzultace, poradenství, diagnostiku, servisní aktivity a hotline.

5.1.2.3. Výrobky pro automatizaci

Zde najdeme energeticky výrobky, které zlepšují produktivitu zákazníka, včetně pohonů, motorů a generátorů, výrobků nízkého napětí, instrumentace analytických výrobků a také výkonové elektroniky.

5.1.2.4. Procesní automatizace

V této divizi bývá poskytováno zákazníkům řešení pro řízení a optimalizaci provozů. Současně zde naleznou aplikační znalosti pro průmyslové odvětví.

5.1.2.5. Robotika

Poslední divize je základnou pro průmyslových robotů, pro které nabízí software, ale i periferní vybavení. Dále také modulární výrobní buňky pro takové operace, jakými jsou manipulace, svařování, lakování a povrchová úprava a obsluha strojů.

Obrázek9:Robot

Pramen: <http://www.abb.cz/product/seitp327/9d5ce79da78f8d15c12571b60042cf36.aspx>

Klíčovou rolí v ABB hraje technologie. Díky tomu, že, „nabízíme řešení v řadách“ a neustále sledují vývoj a zlepšují stávající technologie, mohou svým zákazníkům nabídnout také výrobky a služby, které zvýší jejich konkurenceschopnost a zároveň sníží dopad jejich činnosti na životní prostředí.

Společnost usiluje o rovnováhu ve ekonomické, ekologické a sociální sféře podnikání a aktivně přispívá k hospodářskému pokroku, ochraně životního prostředí a udržetelnému rozvoji v zemích a společnostech, v nichž pracuje.

5.1.3. Přístup k ochraně životního prostředí

Společnost postupuje k ochraně životního prostředí závazně. Několicí měsíce se připravovala na zavedení systému environmentálního managementu (EMS). Bylo nutné zpracovat dokumentaci v souladu s normou 14001 a zavedení ji do praxe. Všichni pracovníci museli být zaškoleni, takže dodavatelé a další zainteresované osoby. V roce 2001 byla provedena nezávislá externí společnost a získala potřebný certifikát.

V programu společnosti ABB na ochranu životního prostředí můžeme zaznamenat 2 směry, kterými se ubírá. Prvním z nich je snaha minimalizovat dopad vlastní činnosti na životní prostředí. ABB důsledně dodržuje zákony na ochranu životního prostředí. Společnost nebyla nikdy v minulosti pokutována za znečištění nebo jiné prohřešky. Také systém řízení ochrany životního prostředí podle normy ISO 14001 nalezneme ve všech výrobních závodech. Průběžně probíhají kontroly externí firmou i náhodné zestrany vedení vždy s velice dobrým hodnocením.

Daleko intenzivnější dopad představuje provozování výrobní společnosti ABB. Pomocí metody vyhodnocování životního cyklu dodává ABB výrobky a systémy, které vyžadují méně materiálu, spotřebovávají méně energie a jsou efektivnější, což představuje omezení škodlivých emisí především během dlouhé životnosti. Společnost sama osazuje žádné emisní zdroje. V jednotlivých halách oblastí potiskování jsou instalovány lokální odsávání s filtry z aktivního uhlí. Takto vyčištěný vzduch je opět vháněn do haly. Měření neprokázalo žádné znečištění ovzduší používáním chemických látek v této části výroby.

5.1.4. Politika EMS.

Tato environmentální politika představuje prohlášení o zásadách společnosti o její realizaci pozitivního přístupu k ochraně životního prostředí. Její nedílnou součástí je politika jakosti, kterou najdeme v příručce jakosti, na kterou tato politika navazuje. Tato ochrana životního prostředí je závazná pro všechny zaměstnance a zajišťování plnění zodpovídá vedení společnosti.

Společnost ABB chápe svůj vztah k životnímu prostředí jako jednu ze svých priorit. Zavazuje se dodržovat a naplňovat veškeré právní a jiné požadavky na úseku ochrany životního prostředí a neustálé zlepšování na tomto úseku.

Principy, kterých se společnost drží v otázce ochrany životního prostředí jsou:

- dodržování zákona o ochranu životního prostředí
- snižování spotřeby surovin používaných ve svých výrobcích
- snižování spotřeby produkce odpadů obalových materiálů
- snižování spotřeby surovin – elektrické energie a zemního plynu
- řízení výroby takovým způsobem, aby byl minimalizován její dopad na životní prostředí zejména uplatňováním principu prevence a nečištění
- pravidelné vyhodnocování ekologického chování podniku, otevřenost ke komunikaci a dialogu s veřejností o všech otázkách týkající se životního prostředí
- začlenění povinnosti odpovědného chování řídicích pracovníků v úči životního prostředí do jejich odpovědností
- vedení svých zaměstnanců k zodpovědnému chování v úči životnímu prostředí tak, aby plně chápali, podporovali a prosazovali environmentální politiku podniku

Jednotliví zaměstnanci jsou přijímáni na pozice podle odpovídající kvalifikace a potřebné praxe. Jejich kvalifikace a potřebná školení v tomto oboru získávají dle vybrané pozice.

5.1.5. EMS v roce 2008 a 2009

Na politiku udržování systému a plnění cílů ochrany a šetření životního prostředí společnost vydává asi 5 – 10% zisku. Vedení společnosti se každoročně poskytuje finanční prostředky na plnění a realizování cílů ustanovených v programu.

Tento program z roku 2008 uvádím pro příklad:

Environmentální cíl	Cílová hodnota	Aspekt	Vyhodnocení
Osvětlení pracovišť - přeřechod na účinnější a úspornější zdroje osvětlení (např. xenon...)	Úspora nákladů zvýšení intenzity osvětlení, zvýšení bezpečnosti práce	Vypínání a zapínání osvětlení pracovišť	Zatím se nedá říci, plnit, odloženo
Zakázka a dokumentace předávaná odběratelům - omezení papírové dokumentace ve prospěch elektronické	Snížení spotřeby kancelářského papíru, úspora nákladů	Administrativní činnost - kancelářský papír	Zatím se nedá říci, plnit, odběratelé nechtějí
Realizace lokálního vytápění nově pronajatých výrobních prostorů haly skladů	Úspora nákladů pro vytápění nové výrobní haly a skladů výbudováním lokálního plynového vytápění	Snížení spotřeby plynu	Splněno. Úspory v roce 2007 377 265,- Kč, v roce 2008 260 940,- Kč
Dodržování car policy - pravidelná obměna vozidel	Úspora nákladů - snížení spotřeby pohonných hmot a emisí	Snížení spotřeby pohonných hmot a emisí	Plněno
Snížení spotřeby energií při zohlednění náročné plochy objemu výroby	Snížení spotřeby energií o 5% (elektrická energie a plyn)	Snížení spotřeby elektrické energie a plynu	Splněno. Snížení o 20% k ploše a o 27% k objemu výroby
Plynulý odvoz nebezpečného odpadu	Včasná odstranění plněho pytlů nebezpečným odpadem z dílny pomocí řetězové vývěsky	Shromažďování, třídění odpadu	Splněno
Kompresory - nově dovezená technologie a rozvod stlačeného vzduchu - trvale se obnovat možnými místy úniku vzduchu	Snížení spotřeby elektrické energie, úspora nákladů	Provádění údržby kompresorů a rozvodů stlačeného vzduchu, externí servisní činnosti	Plněno

Výměna okenní a administrativní budovy a zateplení střešních ploch	Úspora nákladů pro vytápění	Snížení spotřeby plynu	Realizováno
--	-----------------------------	------------------------	-------------

V tomto roce se má společnost v plánu zaměřit na snižování spotřeby médií, surovin, materiálu, na snížení spotřeby energie i 2,5% oproti roku 2008, na řízení odpadů v souladu s POH kraje, prevenci předcházení havárií, školení a provádění znalostí v oblasti EMS, neustálé zlepšování v oblasti EMS a začlenění nových ploch a výroby do systému EMS.

5.1.6. Negativní vliv na okolí

Za normálního režimu společnost žádný negativní vliv na okolí nevytváří. Tyto vlivy by mohly vzniknout pouze v případě havárie. Pak by byly možné následující dopady:

- Kontaminace údy vody – v případě havarijního zhoršení nebo ohrožení zdroje vody.
- Znečištění ovzduší zplodinami hořícího materiálu v případě havárie.

Vzhledem na charakter výroby společnosti se ani o jiných možnostech dopadu havárií neuvažuje. K tomu, aby se zabránilo havárii, jsou ve všech halách vyvěšeny směrnice, které mají ráz preventivního opatření, informují o povinnostech osob provozníku úrazů, havárií, o způsobu vyhlášení havarijního poplachu a dalších velice důležitých věcech.

Zároveň v nich najdeme předpokládané havarijní stavy vzniklé v provozu, jaké prostředky, nástroje a pomůcky lze použít k odstranění následků havárie a kde je nalezneme. Každý vedoucí pracovník je zodpovědný za dodržování této směrnice na pracovišti.

Společnost řídí veškerý vzniklý odpad (krom kategorií, u kterých je vydán souhlas k puštění od řízení). Jak obyčejné plasty a papír, tak i nebezpečný odpad, který je viditelně označen. Jednotlivé zbytky shromažďuje v plastových pytlích nebo v pronajatých kontejnerech dle druhu a nebezpečnosti odpadu. Dá se říci, že veškerý

odpad, který se po společnosti pohybuje, je naveden přesně na místo, kam patří podlet řídicíhoplánu.

5.1.7. Vztahsezaměstnanci

Svým zaměstnancům společnost ABB poskytuje možnost trvalého vzdělání aprofesního růstu. Podporuje otevřenost, osobní iniciativu a kreativitu. Za nedílnou součástsvojisociálnípolitikypovažujíprogrambezpečnosti aochranyzdraví při práci. Jako prioritní hodnotu pro ni představuje zajištění bezpečného a zdravého pracovního prostředí ve všech podnicích. Současně provádějí všechny odpovídající kroky k tomu, aby zabránili pracovním úrazům a poškození zdraví, ke kterým může dojít během práce. Ve všech závodech je zaveden systém řízení podle normy OHSAS 18001.

Zaměstnanci mají možnosti dotovaného stravování v místě pracoviště. Dále je jim poskytnuta telefonní SIM karta, kterou mohou volat za režijní ceny. Uzavřená Kolektivní smlouva mezi odbory a vedením poskytuje našim jednotlivým zaměstnancům výhody v podobě například finančních příspěvků při výročích, při narozeních dětí nebo v závislosti na délce zaměstnání.

Společnost rovněž přispívá na penzijní příspěvištění podle délky pracovního poměru. Plně hraadí výuku a zdokonalovací kurzy cizích jazyků, zdokonalovací odborné kurzy a školení. Přispívá na tu zemské a zahraniční rekreace pro členy ROH. Společnost nabízí svým zaměstnancům také odkup kmenových akcií společnosti.

5.1.8. Prezentace na veřejnosti

V České republice společnost snaží pomáhat dětským domovům a handicapovaným lidem. Je hlavním partnerem Českého hnutí speciálních olympiád, podporující mentálně postižené sportovce.

Také ji najdeme na listině firem, které spolupracují s vysokými školami. Nabízejí zajímavé stáže a praxe, které studentům dodají potřebný pohled v praktické oblasti jejich studia. Absolventům vysokých škol nabízí už i část globálního školicího programu

voboru financí a kontrolingu, který jim umožní, aby získali zkušenosti správy v ABB nejen u nás v České republice, ale i v zahraničí.

5.1.9. Zhodnocení externalit

V této kapitole bych se pokusil shrnout, jaké vlivy společnost produkuje. Pokud vezmu všeobecný pohled informovaného občana z okolí, tak u společnosti převažují jednoznačně externality pozitivního rázu. Společnost vytváří nové pracovní pozice, přichází se o zaměstnání, svým pracovníkům nabízí široké spektrum platů, příspěvků na sebevzdělání v jazykové i odborné oblasti a možnost rekreace. Externality negativního rázu se vyskytují v případě havárie, jakou je kontaminace půdy a zdroje vody. Odpad, který vytváří, je také negativní externalitou. Společnost se ovšem snaží tento vzniklý odpad maximálně využít, aby konečný odpad představoval minimální procento z celkového materiálu. Až opravdu nepotřebný odpad roztřídí do pytlů a kontejnerů, které následně postará nějaká externí specializovaná firma.

6. Vlastní návrhy řešení, přínos návrhů řešení

Jelikož má společnost ABB sídlo ve více jak 2 místech na území České republiky, bylo by neefektivní provádět ohodnocení pomocí Dose-response funkce, protože bych nejspíše dosáhla zkráceného výsledku. Proto jsem zvolila metodu využití netržních hodnocení. Dotazovala jsem se 65 nezávislých osob v blízkosti brněnské ABB a také úplně náhodně v Brně. Zajímalo mě, jestli se společnost zajímá o životní prostředí jako takové, a také jestli zná společnost ABB. Dále mě zajímalo, kolik byli ochotni mě sice „ochudit“ svoji peněženku, kdyby se omezili určitě negativní prvky v jejich okolí. V poslední řadě mě velice zajímala spokojenost zaměstnanců, tedy například, že dotazovaný znal někoho, kdo ve společnosti pracoval. Vzor dotazníku a tabulku dotazovaných uvádím na následující straně práce v přílohách č. 1 a č. 2.

6.1. Vyhodnocení dotazníků

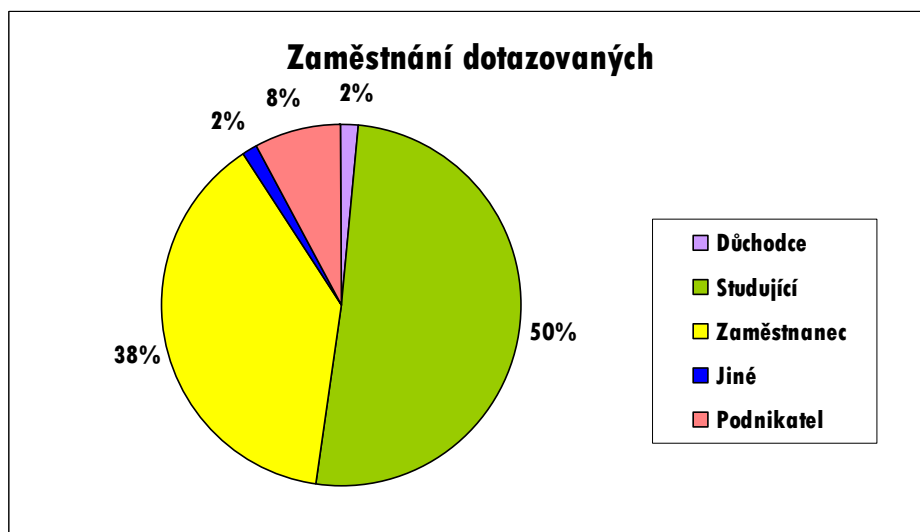
V souboru dotazovaných tvořila nadpoloviční většinu mužská populace a to 55%. Nebylo to záměrně s ohledem na to, že společnost ABB je součástí spíše průmyslové části trhu.

Věkovou hranici jsem rozdělila na 3 spektra: a to 15 až 19, 20–29, 30 a více. Touto otázkou jsem zohledňovala přibližně věk dotazovaných.

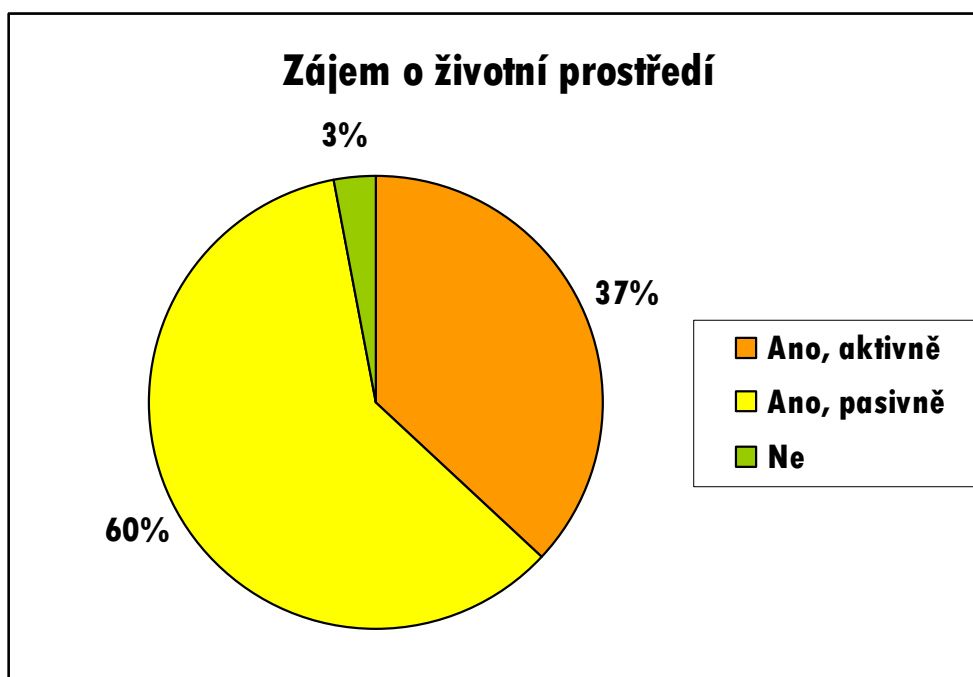
Graf4: Věkové rozpětí dotazovaných

Dalším prvkem, který podle mě ovlivnil rozhodování, je současné zaměstnání dotazovaných. Předpokládám, že podnikatel nebo zaměstnaný, bude ochoten zaplatit z svých příjmů více než například důchodce nebo student. Je to ovlivněno i velikostí jeho příjmů (nebo důchodu).

Graf5: Zaměstnání respondentů

Moje další otázka směřovala na pole zájmu o životní prostředí. Jak jsem se dočetla v článku *Biošílenství* [21], v zahraničí je otázka životního prostředí nemístná. Kdo nežije bio, není tzv. „in“. Většina lidí u nás zatím nepodléhá. Aktivně nakupujících „zdravější“ výrobky je z dotazovaných 37%. Většina (60%) tvoří skupinu pasivních ekologů, kteří říkají, že to není jejich věc, říkají odpadná směsná papíra, sklo. Jak už jsem uvedla, tak zajímat se o životní prostředí je velice moderní, proto také osob, které odpovíděly záporně, je minimum (3%).

Graf 6: Zájem o životní prostředí

Další moje otázka byla ohledně znalosti společnosti ABB. Z celkových 65 dotazovaných společnost 27 lidí znalo a 38 neznalo. Z osob, které společnost ABB znaly, bylo 63% ve věkové hranici 20–29 let. Podle mého názoru je to způsobeno tím, že jednak firma provádí prezentace na školách a nabízí studentům možnosti praxe a zároveň, že mnoho mladých lidí hledá poukonnění vzdělání a zajímavé pracovní místo. Společnost je tak lákadlem nejen pro absolventy vysokých škol, ale také pro obvyklejší lidi. To, že ABB najdeme v podstatě více mužů než žen, dosvědčuje fakt, že z dotazovaných, kteří znali ABB, bylo 73% mužské populace oproti 27% ženské.

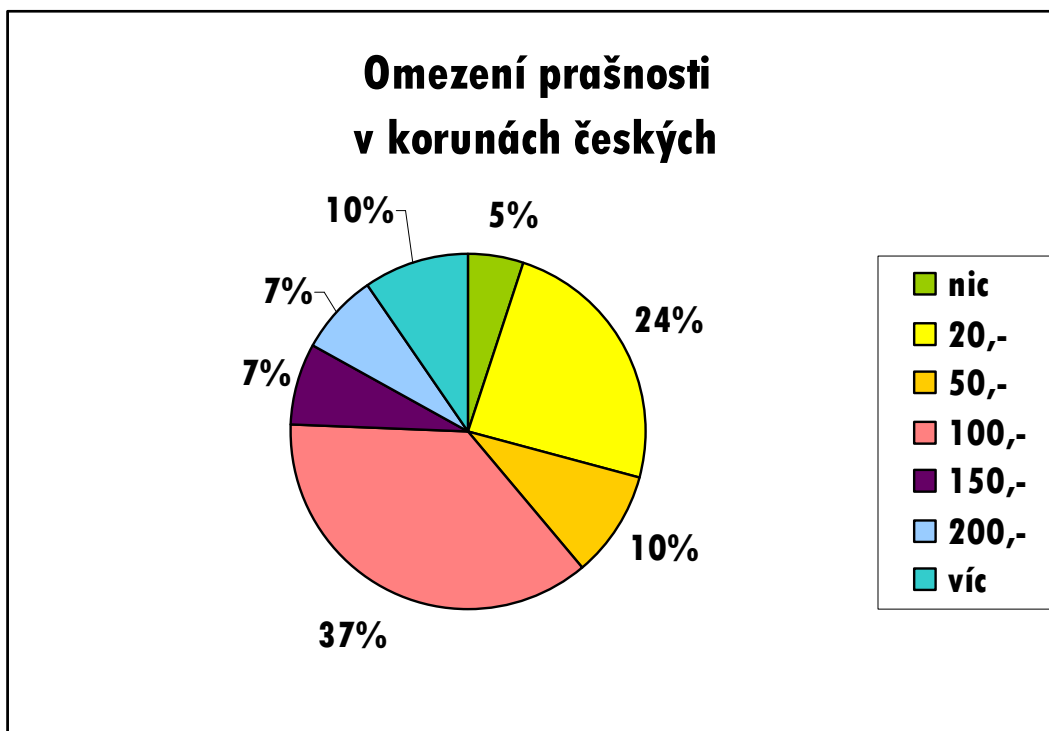
Další otázka, zda společnost dělá maximum pro ochranu životního prostředí, byla vnaprosté většině zodpovězena netuším. Myslím si, že většina respondentů senepokládá za dokonale informovaného poradce, než by odpovídal napřímo, zda ano či ne, o čemž otázku odpovídat netuším.

Na otázku zda by byli ochotni připlatit, aby výroba této firmy byla dále od jejich domova odpovídal 32% kladně. Jednotlivé cenové ohodnocení vidíme na následujícím grafu.

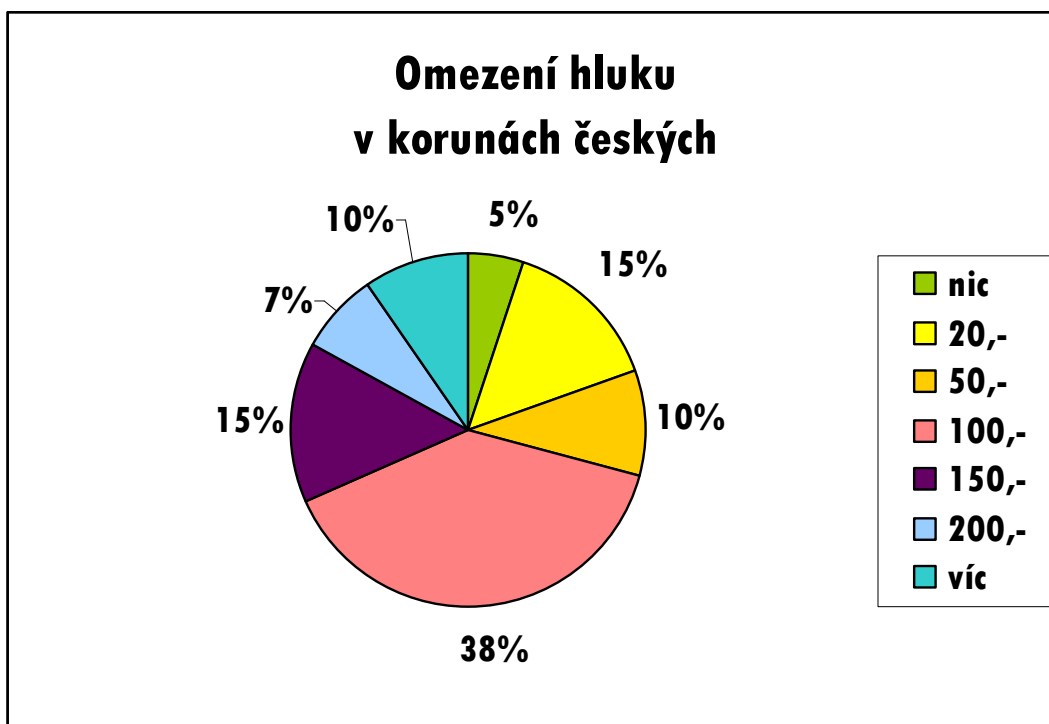

Graf7: Ochota připlatit si při přemístění výroby

Pokud by se jednalo o jednotlivá omezení prašnosti, hluku, úniku neškodlivějších látek, odstranění dopravní zátky v místě bydliště nebo úplné odstavení výroby, dotazovaní byli ochotni platit různé cenové relace. Jak už jsem zmínila, cenové ohodnocení ovlivnila velikost jejich příjmu respondentů sociální zařazení a další vlivy.

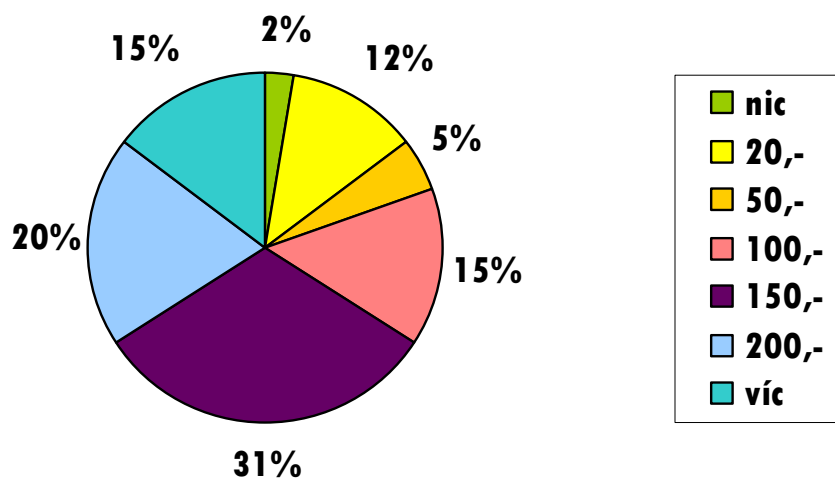

Graf8:Omezeníprašnosti

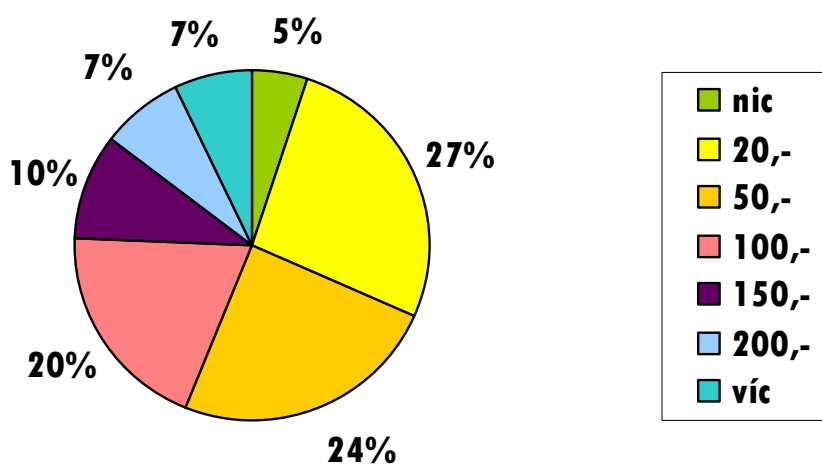
Graf9:Omezeníhluku

Omezení úniku škodlivých látek v korunách českých

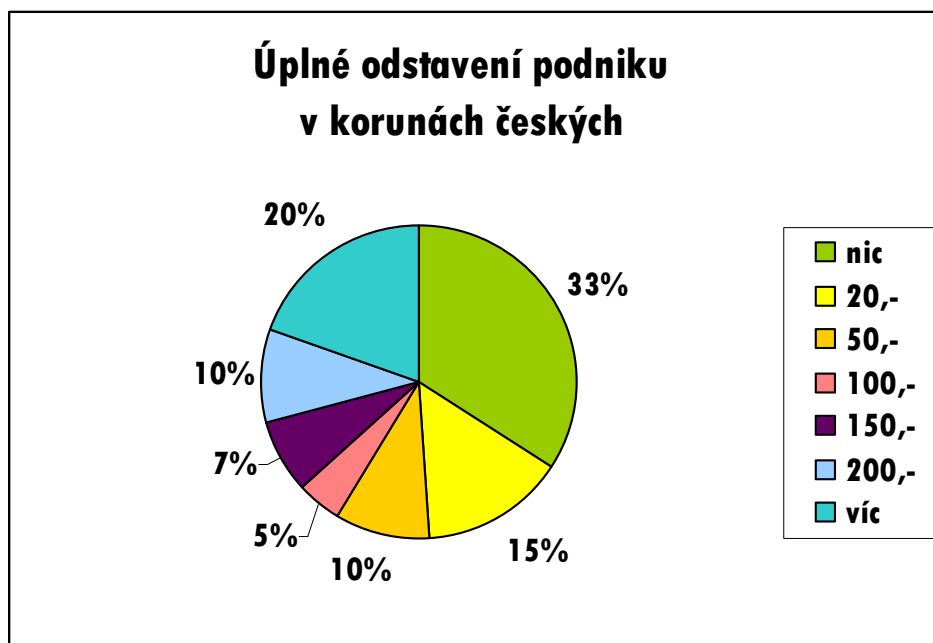
Graf10: Omezení úniku škodlivých látek

Omezení dopravní zátěže v korunách českých

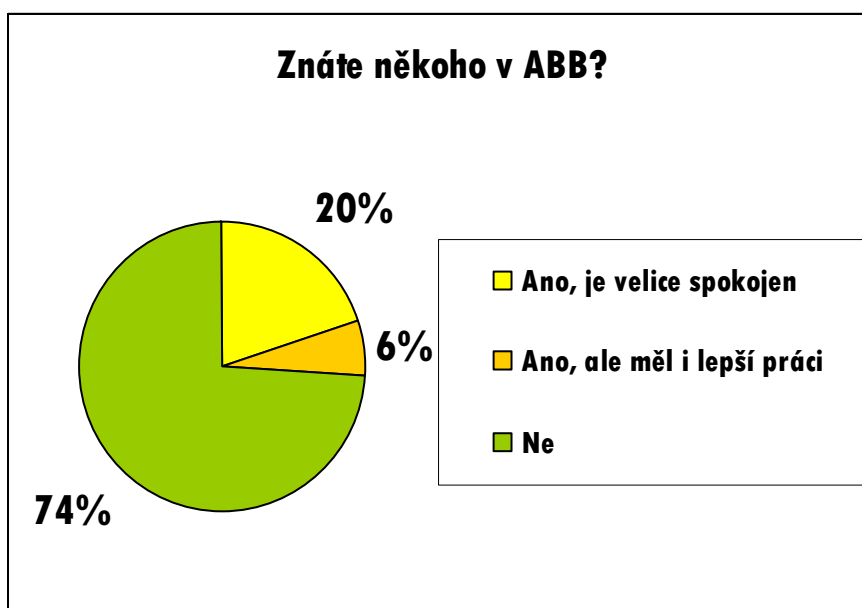
Graf11: Omezení dopravní zátěže

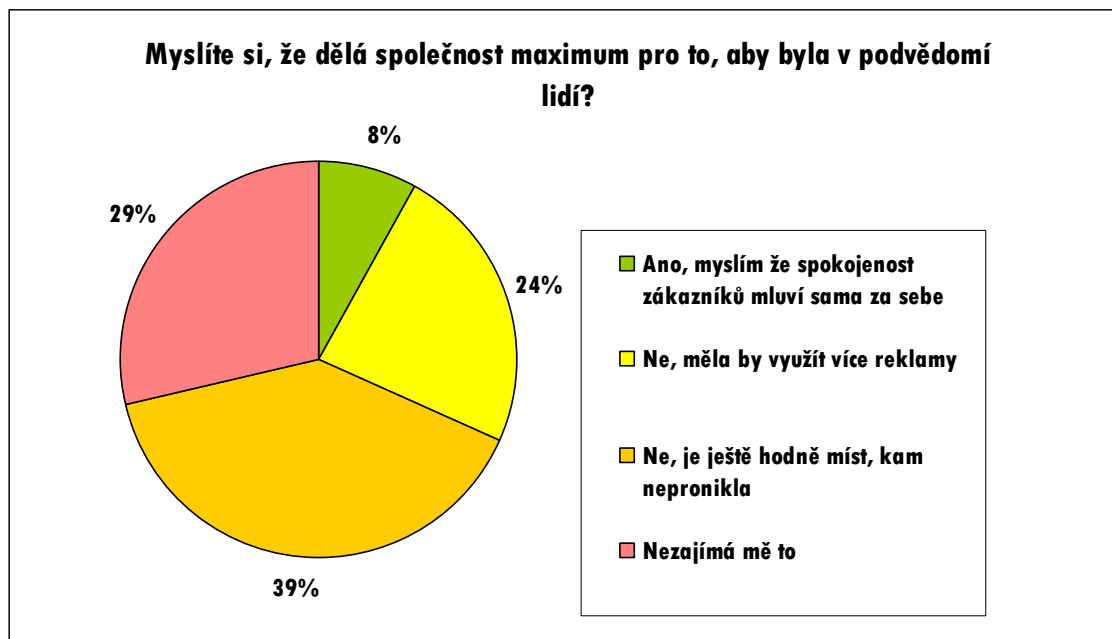
Graf12:Úplné odstavení posniku

Z dotazovaných respondentů, necelá 3/4 neznal inko ho ves pole čnosti ABB. Zbytek m ěl nějakého kamaráda či příbuzného, který pracoval nebo pracuje ve společnosti. 20% dotazovaných odpov ěd ělo, že jejich známý je velice spokojen a 6% vypov ěd ělo, že m ěli už lepší práci.

Graf13: Známosti v ABB?

Moje poslední otázka směřovala na oblast reklamy a marketingu. Zajímalo mě, pro č společnost ABB zná tak málo lidí, přestože podporuje různé speciální olympiády prezentující různé větrných pracovních charakteru.

Graf14: ABB v podvědomí lidí

Z dotazování tedy především vyplynulo, že lidé si jsou ochotni připlatit za umístění do větší vzdálenosti od jejich domova, pokud firma vytváří negativní externalitu. Zároveň „zasvěcení“ do firemní kultury a zamestnaneckých výhod uvádějí na své čílo pozitivní externalitu. Jejich známí jsou správně spokojeni s ABB a neměníli by.

6.2. Vlastní návrhy řešení

Jak už vyplynulo z dotazování, tak společnost ABB znají především muži ve věku 20–29 let. Je ale stále pousta lidí, kteří společnost neznají. Osobně si myslím, že není potřeba do čí všude bít reklama, ale že spokojenost zákazníků bude mluvit za vše. Jelikož společnost vyrábí ne příliš levné produkty z oblasti energetiky, dá se předpokládat, že jeho odběratelé a tedy i noví potenciální zákazníci budou tvořit

malou skupinu, která bude osobně navzájem vředit. A dlouhá mezinárodní historie bude dostatečně dobrým hodnocením.

Vztah mezi vedením společnosti a zaměstnanci je velmi dobrý. Společnost nabízí různé zaměstnanecké výhody v podobě například příspěvků na jazykové kurzy a další vzdělávání, široké možnosti rekreace a podobně. Každopádně myslím, že v této oblasti se určitě najde něco, co by zaujalo uchazeče o pracovní pozici. Velice mě například zaujala sociální politika u Citi Bank. V roce 2006 zavedla „Program péče o zaměstnance na mateřské a rodičovské dovolené“. Jedná se o program, který umožňuje pracovníkům firmy na mateřské nebo rodičovské spolupracovat na projektech nebo práci na částečný úvazek. Po ukončení této mateřské nebo rodičovské dovolené mají zaměstnanci možnost využívat mnoho z flexibilních forem práce včetně práce z domova a příspěvku na hlídání dětí. Součástí tohoto programu je i setkávání rodičů spracovníky oddělení lidských zdrojů a manažery týmu, organizace rodinných pikniků a mikulášských besídek a i vydávání speciálního časopisu „CitiMumsWorld“ (Mininoviny pro City Maminky). Díky tomuto programu si zaměstnanci mohou udržet svoji odbornost, což má i přínos pro firmu. Společnost nemusí najímat nové zaměstnance a investovat do nových časů v podobě školování. [28]

Většina lidí se obává jakýchkoliv negativních vlivů, které společnost v okolí jejich bydliště vytváří (prach, hluk, dopravní omezení, úniky škodlivých látek a jiné). Často si jsou ochotni připlatit měsíčně několik desítek korun, jen aby nebyli tak moc ohroženi. Otázkou zůstává, jak moc ohrožení vlastní konkrétní firmou jsou? Též 97 procentů respondentů řekli, že kdyby společnost ABB dělala poliochrany životního prostředí a ochrany okolí před případným únikem škodlivých látek. Proto si myslím, že společnost by měla více veřejně prezentovat jednotlivé kroky a umožnit tak okolí pohled z druhé strany. Určitě také zajímavá informační brožurka by pomohla prezentovat společnost a politiku na různých veřejných místech.

7. Závěr

Jak se poslední dobou můžeme sami přesvědčit, externality se týkají nás všech. Ať už jsme součástí menší či větší firmy, která produkuje nějakou negativní externalitu, nebo jen obyčejní občané, kteří musíme tyto vlivy tolerovat. Tato problematika byla probrána již v mnoha mnoha publikacích, a dále říci, že z teoretického hlediska už víme, na čem jsme. Ovšem praxe není tak jednoduchá, jak se zdá. Banaopak.

Společnost ABB je součástí velkého koncernu na mezinárodní úrovni a jelikož se nejedná o typickou českou společnost, přístup k ochraně životního prostředí přebírá ze zahraničí. Veškeré její kroky směřují k tomu, aby poškození přírody a jiných subjektů bylo minimální či téměř nulové. Ovšem veřejnost, která není blíže seznámena se společností, to tak nevidí. Což je škoda.

Poslední dobou se lidé cítí poškozováni ze strany firem na jakémkoliv místě. Lidé daleko více vnímají negativní externality, které je omezují, než ty pozitivní. Je to dáno tím, že pozitivní berou jako samozřejmost. Také obecně platí, že více lidem vadí ty externality, které se jejich blíží (např. hluk, prach), než ty, které je ovlivňují nepřímým (např. vytváření nových pracovních míst pro zaměstnance).

Firma ABB nabízí širokou škálu pozitivních výhod pro své zaměstnance. Je třeba umět pracovat v týmu, což je pro něho schopnost a pro něho naučená dovednost. Je to také pocit, že v tom nejste sama a že za Vámi někdo stojí. Vše je založeno na společné práci, zážitcích a důvěře. Proto si myslím, že je někdy zajímavé se setrnout svého kolegu/kolegyni mimo pracovní směr. Nebaví se pouze o práci, ale vidět i lidskou stránku věci. Například na firemním večírku nebo během firemního rautu pro zaměstnance s rodinami. Také žoživení v podobě firemního zpravodaje, který bude psán přímo zaměstnanci, může představovat příjemnou změnu.

Zabloudím – li na pole negativních externalit, tak společnost ABB neprodukuje nijak závažné vlivy na okolí. Problém bych spíše viděla v tom, že veřejnost není dostatečně seznámena s jednotlivými kroky, které společnost k ochraně prostředí dělá. Ať jsou to

programy na snížení nákladů jednotlivých výrobních hal, různé recyklační směrnice, následování normy 14001 nebo environmentální politika EMS. Podle mého názoru by toto seznámení s cíli oblasti životního prostředí mohla dosáhnout prostřednictvím zajímavě zpracované brožurky, která by byla jak online ke stažení na stránkách společnosti, tak k dispozici na veletržích, kde společnost prezentuje. Na dotazovaném souboru je vidět, že většina lidí neví, co společnost dělá pro to, aby eliminovala poškození životního prostředí a podpořila jeho ochranu. A to i přesto, že se aktivně zajímali o tuto problematiku. Na druhé straně je také potřeba vyzvednout přínosy, které firma vytváří pro společnost a pro své zaměstnance. Nabízí nová pracovní místa, zajímavé výhody a příspěvky pro pracovníky a možnost seberealizace. Díky tomu pomáhá společnosti vybudovat u nás v České republice zajímavé podnikatelské prostředí kvalifikovanými pracovníky.

Soukromé řešení vzniklých negativních externalit této firmy nemá význam, protože jak jsem se už zmínila, společnost nevytváří žádné extrémní externality. Také postavení mezi „poškozenými“ a výrobcem těchto nežádoucích vlivů je nerovné. Občanské a jednotlivé zájmy oproti velké a silné nadnárodní společnosti většinou nemívají šanci. Proto jako jediné východisko považujeme veřejné řešení. Stát stanoví zákonné limity a výškou případných sankcí, které budou muset společnost popřekročení zaplatit. Právě vysoké sankce v oblasti životního prostředí jsou důvodem, proč společnost uvažují o ekologické investici.

Trh s emisními povolenkami se začíná hýbat. Česká republika využila poptávky po těchto povolenkách a díky tomu bude většina znásobně částečně spojit energii. Svým způsobem se jedná také o ochranu našeho životního prostředí, jelikož kvytápění nebude potřeba tolik energie jako dříve. Jakými směry se obchod s povolenkami vyvine si netroufám odhadnout. Snížení emisí je důležitý krok, který musíme udělat teď, aby našeděti mohli žít tak jako my.

8. Zdroje

8.1. Literatura

- [1] ČADIL, J., KADE ŘÁBKOVÁ, B. a VORLÍ ČEK, J. *Analýza externalit*, 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2006. ISBN 80-213-1596-2
- [2] ČAMAROVÁ, L. (ed.), *Ekonomie a životní prostředí – nepřátelé, či spojenci?*, Praha: Alfa Publishing a Liberální institut, 2007, ISBN 978-80-86851-69-3
- [3] FIALA, P. a PITROVÁ, M. *Evropská Unie*, 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. ISBN 80-7325-015-2
- [4] FRANK, Robert. H. *Mikroekonomie a chování*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1995. ix, 765 s. ISBN 80-205-0438-9.
- [5] HOLMAN, R. *Mikroekonomie. Středně pokročilý kurz*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. ISBN 80-7179-737-5
- [6] HOŘEJŠÍ, B. a kol. *Mikroekonomie*. 4. vyd. Praha: Management Press, 2006. ISBN 80-7261-150-X
- [7] KUBÁTOVÁ, K. *Nová teorie a politika*. 4. vyd. Praha: Aspi, a.s., 2006. ISBN 80-7357-205-2
- [8] LEGIERSKÁ, Y. *Cíle využití daní k ochraně životního prostředí. In: ŠČASNÝ, M. Konsolidace vládnutí a podnikání v České republice a v Evropské unii*. 1. vyd. Praha: Matfyzpress, 2002. ISBN 80-86732-00-2
- [9] MACÁKOVÁ, L. a kol. *Mikroekonomie – základní kurs*. 8. vyd. Slaný: Melandrium, 2003. str. 218–222. ISBN 80-86175-38-3
- [10] MOLDAN, B. a kol. *Ekonomické aspekty ochrany životního prostředí*. Praha: Karolinum Praha, 1997. ISBN 80-7175-060-3
- [11] ŘÍHA, J. *Hodnocení vlivu investic na životní prostředí*. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. ISBN 80-200-0242-1
- [12] SAMUELSON, P.A. A NORDHAUS, W.D. *Ekonomie*. 13. vyd. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1991. ISBN 80-205-0192-4

- [13] SCHILLER, Brad. R. *Mikroekonomiednes*, 1. vyd. Brno: Computer Press, 2004. ISBN 80-251-0109-6
- [14] SOUKUPOVÁ, J. a kol. *Mikroekonomie*. 3. vyd. Praha: Management Press, 2002. ISBN 80-7261-061-9
- [15] ŠAUER, P. a j. *Úvod do ekonomiky životního prostředí*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1997. ISBN 80-7071-083-7
- [16] ŠAUER, P. a kol. autorů. *Základy ekonomiky životního prostředí*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1996. ISBN 80-7079-890-4
- [17] ŠIROKÝ, J. *Daně v Evropské unii*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-593-1.
- [18] ŠIROKÝ, J. Některé možné přístupy ke konstrukci ekologických daní a ekologizaci další tranzitivní ekonomiky). In: *Acta Oeconomica pragensia – vědecký sborník Vysoké školy ekonomické v Praze*. Praha: VŠE, 1997, roč. 5 č. 6. ISSN 0572-3043
- [19] VARIAN, Hal. R. *Mikroekonomie: moderní přístup*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995. 643 s. ISBN 80-85865-25-4

8.2. Časopisy

- [20] UHLÍŘ, M. *Najiněplanetě*. Respekt č. 46. Praha: Svoboda Press, 2008. ISSN 0862-6545
- [21] HAMPLOVÁ, L. *Biošlisenství jetu*. Reflex č. 11. Praha: Ringier, 2009. ISSN 0862-6634-6634

8.3. Zákony

- [22] Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon); ve znění pozdějších předpisů.
- [23] Zákon č. 388/1991 Sb., o Statním fondu životního prostředí České republiky; ve znění pozdějších předpisů
- [24] Zákon č. 114/1991 Sb., o ochraně přírody a krajiny; ve znění pozdějších předpisů
- [25] Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů; ve znění pozdějších předpisů
- [26] Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů; ve znění pozdějších předpisů

8.4. Internetové zdroje

- [27] Biotrendu žive školství: První česká škola dostane zelené rázítko. [online]
[cit. dne 15.11.2008], Dostupné na: http://domaci.ihned.cz/c4-10072240-28202070-002000_d-prvni-ceska-skola-dostane-zelene-razitko
- [28] OCitijinak. [online] [cit. dne 8.5.2009], Dostupné na:
<http://citibank.jobs.cz/ocitijinak-rodice-deti.html>
- [29] Ekozná čení Evropské unie. [online] [cit. dne 15.11.2008], Dostupné na:
[http://www.cenia.cz/___C12571B20041E945.nsf/\\$pid/MZPMSFHNSYW8](http://www.cenia.cz/___C12571B20041E945.nsf/$pid/MZPMSFHNSYW8)
- [30] Kde se peníze na dotace vlastně vzaly? [online] [cit. dne 3.5.2009], Dostupné na:
<http://www.dotace-zatepleni.eu/zajimavosti-a-perlicky.php>
- [31] Ochrana klimatu. [online] [cit. dne 3.5.2009], Dostupné na:
<http://www.martinbursik.cz/7/746/detail/stat-da-mi-liardy-na-zelene-bydleni/>
- [32] Projekty vrámci nástroje LIFE v České republice. [online] [cit. dne 15.11.2008],
Dostupné na:
http://ec.europa.eu/environment/life/countries/documents/czech_cz_oct06.pdf
- [33] Radithor. [online] [cit. dne 27.1.2009], Dostupné na:
<http://www.orau.org/PTP/collection/quackcures/radith.htm>
- [34] White Paper on Environmental Liability, [online] [cit. dne 15.11.2008], Dostupné
na: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2000/com2000_0066en01.pdf
- [35] Zelená móda: nosí se svetry z PET láhví. [online] [cit. dne 14.10.2008], Dostupné
na: http://ihned.cz/c4-10073040-28950090-000000_d-zelena-moda-nosi-se-svetry-z-pet-lahvi
- [36] Zelená úsporám – dotační program pro zateplování a výstavbu úsporných domů.
[online] [cit. dne 3.5.2009], Dostupné na: http://www.estav.cz/zpravy/new/pasivni-domy-dotace-zelena-usporam.html?x=rss_eStav
- [37] ZOBEC, M. *Xerox: Firma po čítačových vynálezech*. [online] [cit. dne 22.1.2009],
Dostupné na: <http://www.extrahardware.cz/xerox-firma-a-pocitacovych-vynalez>

9. Přílohy

Příloha 1: Vzorek dotazníku	57
Příloha 2: Tabulka dotazovaných.....	59
Příloha 3: Použité zkratky	61

Příloha 1: Vzor dotazníku

Vážený pane/Vážená paní,

dovoluji si Vás oslovit za účelem vyplnění dotazníku, který bude sloužit k vypracování
mojí bakalářské práce. Tato bakalářská práce pojednává o problematice vzniku
externalit (důsledky ekonomického rozhodnutí firmy na jiné subjekty v okolí) ve vztahu
k životnímu prostředí a na konkrétní firmě – společnosti ABB, s.r.o.

Veškeré Vaše osobní údaje zůstanou anonymní a poslouží pouze pro účely bakalářské
práce.

Není-li uvedeno jinak, zaklížkujte pouze jednu variantu z nabízených odpovědí.

Velice Vám děkuji za ochotu a čas strávený vyplňováním dotazníku.

Veronika Aclerová

Studentka 3. ročníku DP

---

1. Pohlaví

☐ žena ☐ muž

2. Věková skupina

☐ 15–19 let
☐ 20–29 let
☐ 30 a více let

3. Vaše současná zaměstnání

☐ studující
☐ zaměstnanec
☐ podnikatel
☐ důchodce
☐ jiné

4. Zajímáte se o životní prostředí

☐ ano, aktivně – těřídím odpad, kupuji bio výrobky.
☐ ano, spíše pasivně – sem tam si něco přečtu.
☐ ne, nezajímám se o to.

5. Znáte firmu ABB, s.r.o. (působící na poli energetiky a automatizace)

☐ ano
☐ ne

6. Myslíte si, že vynakládá maximum pro ochranu životního prostředí?

☐ ano
☐ ne
☐ netuším

7. Byli byste ochotni si připlatit, aby výrobci této firmy byli dále od Vašeho domova, pokud by měl dopad na Vaše zdraví?

☐ ano
☐ ne

8. Pokud ano, v jaké výši by to bylo:

20,- Kč	50,- Kč	100,- Kč	150,- Kč	200,- Kč	víc

9. Pokud by bylo možné absolutně se vyhnout negativnímu vlivu firmy, jaký by byl strop hodnocení pro toto odstranění?

Hodnoty jsou uvedeny v korunách za měsíc:

	Nic	20,-	50,-	100,-	150,-	200,-	Více
Odstranění prašnosti.....							
Odstranění hluku.....							
Odstranění úniku neškodlivějších látek.....							
Odstranění dopravní zácpy.....							
Úplné odstavení podniku.....							

10. Znáte někoho, kdo dopravuje nebo pracoval v této firmě?

- ☐ ano, je velice spokojen
☐ ano, ale mluví o zlepšení
☐ ne, neznám nikoho

**11. Myslíte si, že firma dělá maximum proto, aby utkvěla v podvědomí lidí?
(podpora projektů, prezentace na veletrzích, apod.)**

- ☐ ano, myslím si, že spokojenost zákazníků umluví sama sebe
☐ ne, myslím si, že bychom měli využít více reklamy
☐ ne, myslím, že je ještě hodně míst, kam nepronikla
☐ nezajímá mě to

Tímto bych Vám chtěl poděkovat za čas, který jste věnoval vyplňování mého dotazníku a popřát Vám hezký zbytek dne.

Veronika Aclerová

Příloha2: Tabulkadotazovaných

	Pohlaví	Věk	Zam.	ŽP	ABB	Max	Příplatit	Kolik	Praš.	Hluk	Šk.l.	Dopr.	Zruš	Známí	Reklama
1.	M	20-30	S	AA	N	NTŠ	N							N	NZJM
2.	Z	20-30	S	AP	N	NTŠ	N		20	100	200	50	50	N	NM
3.	Z	20-30	S	AA	A	NTŠ	A	50	100	150	víc	150	nic	N	NZJM
4.	Z	20-30	S	AP	A	NTŠ	A	100	150	100	150	100	100	AS	NR
5.	Z	20-30	S	AA	N	NTŠ	N		150	100	150	20	200	N	NM
6.	M	20-30	S	AP	N	NTŠ	A	200	50	100	150	50	víc	N	NM
7.	M	20-30	S	AP	N	NTŠ	N							N	NZJM
8.	M	20-30	S	AP	A	NTŠ	N		100	100	100	100	nic	AS	NR
9.	Z	20-30	Z	AP	N	NTŠ	N							N	NR
10.	Z	20-30	S	AP	N	NTŠ	N							N	NZJM
11.	M	20-30	S	AP	N	NTŠ	N		20	50	150	50	50	N	NZJM
12.	M	20-30	S	AP	N	NTŠ	N							N	NZJM
13.	M	20-30	S	AP	N	NTŠ	N							N	NM
14.	Z	30 a víc	Z	AP	N	NTŠ	N							N	NM
15.	M	20-30	S	AA	N	NTŠ	N		20	20	20	20	50	N	NM
16.	M	20-30	S	AP	N	NTŠ	N							N	NR
17.	Z	20-30	S	AP	N	NTŠ	N							N	NZJM
18.	M	20-30	S	AA	N	NTŠ	A	20	50	20	nic	20	50	N	NM
19.	Z	20-30	S	AA	N	NTŠ	N							N	NZJM
20.	M	30 a víc	Z	AP	N	NTŠ	N							N	NR
21.	Z	20-30	S	AA	N	NTŠ	A	víc	víc	víc	víc	víc	víc	N	NZJM
22.	M	20-30	S	AP	A	NTŠ	N		100	100	100	100	nic	AS	NR
23.	Z	20-30	S	AA	A	NTŠ	A	víc	200	200	200	200	200	AS	A
24.	Z	20-30	S	AA	N	NTŠ	N		50	50	100	100	150	N	NZJM
25.	M	20-30	Z	AP	A	NTŠ	N		nic	nic	20	nic	nic	AS	A
26.	M	20-30	Z	AA	A	NTŠ	A	100	20	20	20	20	20	AM	NZJM
27.	Z	20-30	S	AP	N	NTŠ	N		100	100	200	50	nic	N	NM
28.	Z	20-30	S	AA	N	NTŠ	A	100	20	20	20	20	20	N	NR
29.	M	20-30	Z	AA	A	NTŠ	A	víc	víc	víc	víc	víc	víc	AM	NM
30.	M	20-30	S	AP	A	NTŠ	A	víc	víc	víc	víc	nic	nic	AS	NZJM

č.	Pohlaví	Věk	Zam.	ŽP	ABB	Max	Příplatit	Kolik	Praš.	Hluk	Šk.l.	Dopr.	Zruš	Známí	Reklama
31.	M	20-30	S	AP	A	NTŠ	N		20	20	20	20	20	N	NM
32.	M	30 a víc	Z	AA	A	NTŠ	A	50	20	50	50	20	nic	N	A
33.	Z	20-30	Z	AP	N	NTŠ	A	víc	víc	víc	víc	víc	víc	N	NM
34.	M	20-30	Z	AP	A	NTŠ	N							N	NM
35.	M	20-30	S	AA	A	NTŠ	N		200	200	200	200	nic	AS	NR
36.	Z	20-30	S	AP	A	NTŠ	N		20	100	150	20	nic	AS	A
37.	M	20-30	Z	AP	N	NTŠ	N		100	100	150	50	200	N	NR
38.	M	20-30	Z	AP	A	NTŠ	A	100	100	150	150	100	150	N	NM
39.	M	20-30	S,J	AP	A	NTŠ	N							N	NM
40.	Z	20-30	S	AP	A	NTŠ	N		100	100	150	100	150	A	A
41.	Z	20-30	S	AA	N	NTŠ	N		50	100	150	50	víc	N	NM
42.	M	30 a víc	Z	AP	N	NTŠ	N		100	100	150	20	nic	N	NM
43.	Z	30 a víc	P	AA	N	NTŠ	N		20	50	100	50	nic	N	NM
44.	M	30 a víc	P	AP	A	NTŠ	A	50	100	100	100	100	víc	N	
45.	M	30 a víc	Z	AP	A	NTŠ	N							AS	
46.	M	30 a víc	Z	AP	A	NTŠ	A	150	100	100	150	100	nic	AM	NZJM
47.	Z	20-30	S	AP	N	NTŠ	N							N	NM
48.	Z	30 a víc	Z	AP	A	NTŠ	N							N	NM
49.	M	20-30	S	N	N	NTŠ	N		20	20	50	20	20	AS	NM
50.	Z	30 a víc	Z	AP	N	NTŠ	A	200	100	100	200	50	nic	N	NZJM
51.	M	20-30	P	N	N	NTŠ	A							N	NZJM
52.	M	30 a víc	Z	AP	A	NTŠ	N							N	NR
53.	M	30 a víc	Z	AA	A	NTŠ	A	100						N	NR
54.	Z	30 a víc	Z	AA	N	NTŠ	N		100	150	150	50	20	AS	NZJM
55.	M	30 a víc	Z	AP	N	NTŠ	N							N	NR
56.	M	30 a víc	D	AP	N	NTŠ	N							N	NM
57.	M	30 a víc	Z	AA	A	NTŠ	N		150	150	150	150	víc	N	NM
58.	Z	30 a víc	Z	AA	N	NTŠ	A	100						AM	NM
59.	M	30 a víc	Z	AA	N	NTŠ	N		200	200	200	200	200	N	NR
60.	Z	30 a víc	P	AP	N	NTŠ	N							N	NR
61.	Z	30 a víc	P	AA	N	NTŠ	N		100	150	200	150	100	N	NM
62.	Z	20-30	S	AA	A	NTŠ	N							N	NZJM

č.	Pohlaví	Věk	Zam.	ŽP	ABB	Max	Příplatit	Kolik	Praš.	Hluk	Šk.l.	Dopr.	Zruš	Známí	Reklama
63.	Z	30 a víc	Z	AP	N	NTŠ	A	50	100	150	100	150	víc	AS	NZJM
64.	M	30 a víc	Z	AP	A	NTŠ	N		nic	nic	200	20	nic	N	NR
65.	Z	20-30	S	AA	N	NTŠ	A	50	100	100	víc	50	20	N	NM

Příloha3:Použití zkratky

- o všeobecně: A–Ano, N–Ne,
- o Zam: Zaměstnání: S–student, Z–zaměstnanec, P–podnikatel, D–důchodce, J–jiné,
- o ŽP: Zájem o životní prostor ředí: AA–Ano, aktivně, AP–Ano, pasivně, N–Ne,
- o ABB: Znalost pole čnosti ABB: A–Ano, N–Ne,
- o Max: Dělá společnost maximum pro životní prostor ředí: A–Ano, N–Ne, NTŠ–Neušíš,
- o Kolik: cenové hodnocení v korunách českých,
- o Praš.: omezení prašností,
- o Hluk: omezení hluků,
- o Šk.l.: omezení úniku škodlivých látek,
- o Dopr.: dopravní omezení,
- o Zruš.: úplné zrušení podniku,
- o Znán ekoho: AS–Ano, jetam spokojen, AM–Ano, alem, ělilepší místo, N–Ne,
- o Jespolečnost dostatečné impodv ědomí: A–Ano, NR–Ne, m ělaby využívat víc reklamy, NM–Ne, jeasji ěst ěhodně míst kam nepronikla, NZJM–Ne zajímám se.